

- Lex brehonia.** Právo brehonské nebo irské, zrušené králem Janem.
- Lex bretoise.** Zákon starých Britů nebo šlechty vládnoucí až do Jindřicha VIII. v pohraničním kraji mezi Anglií a Walesem (Marches of Wales).
- Lex burgundionum.** Zákon Burgundů, barbarského evropského národa, poprvé sebraný a kolem r. 500 n. l. vydaný Gundebaldem, jedním z jeho posledních králů.
- Lex Calpurnia.** Zákon vztahující se ke způsobu a provádění soudního řízení ve sporech, týkajících se navrácení movitého majetku kromě peněz. Zákon, který rozšířil působnost žaloby, zakotvené v *lex Silia* na všechny závazky, týkající se nějaké konkrétní věci.
- Lex Canuleia.** Zákon, který udělil plebejům *connubium*, neboli právo na sňatek s římskými občany.
- Lex celebrationis.** V kolizním právu právo místa, kde bylo manželství uzavřeno; bude rozhodné ve většině případů, kdy soud rozhoduje o platnosti manželství. Restatement of Conflicts, Second, § 283(2).
- Lex Cincia.** Cinciův zákon. Zákon, který zakázal určité druhy darů a všechny dary nad určitou horní hranici, vyjma případů blízkých příbuzných.
- Lex citius tolerare vult privatum damnum quam publicum malum.** Zákon chce tolerovat spíše škodu způsobenou soukromé osobě než veřejné zlo.
- Lex Claudia.** Zákon, který zrušil někdejší dohled nad dospělými ženami ze strany jejich agnátských příbuzných mužského pohlaví.
- Lex comitatus.** Zákon hrabství nebo zákon, kterým se řídil soud hrabství před hrabětem nebo jeho zástupcem.
- Lex commercii.** Právo obchodních transakcí, obchodní právo.
- Lex communis.** Common law, (1) systém soudcovského práva pocházejícího historicky z judikatury královských soudů, ant. Equity; (2) v širším smyslu označení anglo-amerického soudcovského práva vůbec, ant. Statute law; (3) v nejširším smyslu označení angloamerického právního systému vůbec (správněji Anglo-American law), ant. Civil law. Viz Jus commune.
- Lex contractus.** V kolizním právu právo místa, kde byla smlouva uzavřena. Tento výraz dnes prodělal změny od doby, kdy hmotněprávní otázky byly rozhodovány podle práva místa uzavření smlouvy, zatímco procesní otázky podle práva fóra (soudu, který o věci rozhoduje).
- Lex contra id quod praesumit, probationem non recipit.** Zákon nepřipouští důkaz proti tomu, co předpokládá (proti presumpci).
- Lex Cornelia.** Corneliův zákon; Zákon vydaný diktátorem L. Corneliem Sullou, poskytující právní prostředky proti určitým křivdám (injuriím), jako ublížení na těle, násilné vniknutí do cizího domu atd.
- Lex Cornelia de aedictis.** Zákon zakazující praetorovi, aby se během doby, po níž zastává svůj úřad, odchýlil od ediktu (edictum perpetuum), který vyhlásil, když svůj úřad nastupoval.
- Lex Cornelia de falso (or falsis).** Corneliův zákon, týkající se penězokazectví nebo padělání peněz. Vydal jej diktátor Sulla. Zákon také stanovil, že padělání závěti osoby umírající v zajetí podléhá stejnému trestu jako padělání závěti osoby umírající ve své vlastní zemi.

- Lex Cornelia de injuriis.** Zákon poskytující možnost civilní žaloby o náhrady škodu v určitých případech ublížení na těle.
- Lex Cornelia de sicariis et veneficis.** Corneliův zákon, týkající se úkladných vražd a travičů, vyhlášený diktátorem Sullou, a obsahující i ustanovení proti dalším násilným činům. Postihuje trestem smrti nebo vyhnanství zabití otroka jiné osoby; za vlády císaře Antonia Pia byla ustanovení tohoto zákona rozšířena na případy zabití otroka jeho vlastním pánem.
- Lex Cornelia de sponsu.** Zákon, který zakázal, aby se někdo zavazoval za stejného dlužníka stejnému věřiteli ve stejném roce na vyšší než stanovenou částku.
- Lex Danorum.** Zákon Dánů; Dane—law nebo Dane—lage.
- Lex deficere non potest in justitia exhibenda.** Zákon nemůže být vadný [nebo by neměl selhat] při výkonu spravedlnosti.
- Lex de futuro, judex de praeterito.** Zákon činí opatření pro budoucnost, soudce pro minulost. Zákon se obrací k budoucnosti, soudce k minulosti.
- Lex deraisnia.** Důkaz ve věci, kterou obviněný popírá, že ji učinil, zatímco jiný to tvrdí; popření tvrzení odporce a prokázání toho, že odporuje rozumu nebo pravděpodobnosti. Byl používán jak mezi starými Římany, tak Normany.
- Lex de responsis prudentum.** Zákon o dobrozdáních (právních) znalců.
- Lex dilationes semper exhorret.** Zákon se vždy hrozí prodlení.
- Lex domicilii.** Právo domicilu (bydliště). Práva domicilu osoby se použije v otázkách výběru práva.
- Lex est ab aeterno.** Právo je od věčnosti. Silný výraz zdůrazňující to, že právo je velmi staré.
- Lex est dictamen rationis.** Zákon je diktátem rozumu. Common law soudí podle přirozeného práva a veřejného blaha.
- Lex est norma recti.** Zákon je normou toho, co je správné.
- Lex est ratio summa, quae jubet quae sunt utilia et necessaria, et contraria prohibet.** Zákon je nejvyšší rozum, který stanoví, co je užitečné a potřebné a zakazuje opak.
- Lex est sanctio sancta, jubens honesta, et prohibens contraria.** Zákon je posvátnou sankcí, která stanoví, co je správné, a opačné zakazuje.
- Lex est tutissima cassis; sub clypeo legis nemo decipitur.** Zákon je nejbezpečnější přílbou; pod štítem zákona není nikdo podveden.
- Lex et consuetudo parliamenti.** Zákon a obyčej (nebo zvyklost) parlamentu. Komory parlamentu nepředstavují pouze zákonodárný sbor, ale také sbor soudní, který má svá vlastní pravidla, jimiž se řídí jak on sám, tak strany před ním.
- Lex et consuetudo regni.** Právo a obyčej říše. Jeden z názvů common law. Bylo chybou používat tento výraz pro právo statutární (vytvářející zákony).
- Lex Fabia de plagiaris.** Zákon stanovící v určitých případech uložení trestu smrti (plagium = uvedení člověka do stavu faktického otroctví; plagiaris = ten, kdo tak činí).

- Lex Falcidia.** Viz Falcidian law.
- Lex favet doti.** Zákon přeje věnu.
- Lex fingit ubi subsistit aequitas.** Zákon používá fikci tam, kde existuje spravedlnost.
- Lex fori.** Právo fóra nebo soudu; to je platné právo státu, země nebo soudní jurisdikce, kde se nalézá (jako nedílná součást příslušného systému soudů) soud, u něhož je podána žaloba nebo návrh na opravný prostředek. Hmotná (materiální) práva jsou určena právem místa, kde vznikla („lex loci“), zatímco procesní práva jsou určena právem místa fóra („lex fori“). Mitchell v. Mitchell, La. App. 5 Cir., 483 So.2d 1152, 1154. Viz Lex loci contractus.
- Lex Francorum.** Zákon Franků, vyhlášený Theodorikem I., synem Clovise I. ve stejné době jako zákon Alemanů a Bavorů. Byla to jiná sbírka než Salský zákon.
- Lex Frisionum.** Zákon Frizů, vyhlášený zhruba v polovině 8. století.
- Lex Fufia Caninia.** Fufiův a Caniniův zákon. Zákon vydaný za společné vlády konzulů P. Fufia Camilla a C. Caninia Galla, A.U.C. 752, zakazující patriciům propustit o své vůli na svobodu více než určitý počet nebo určitou část svých otroků. Tento zákon byl zrušen Justinianem.
- Lex Furia testamentaria.** Zákon stanovící, že pořizovatel závěti nesmí odkázat více než tisíc oslů.
- Lex Gabinia.** Zákon zavádějící při volbách hlasovací lístky (tabellae).
- Lex Genucia.** Zákon, který zcela zakazoval účtování nebo brání úroků při půjčování peněz mezi římskými občany, ale který byl obvykle a snadno obcházen, jelikož neprohlašoval ujednání o účtování úroků za neplatné.
- Lex Gothica.** Gótský zákon nebo zákon Gótů. Poprvé písemně vyhlášen v roce 466 našeho letopočtu.
- Lex Horatia Valeria.** Zákon, který zaručoval kmenovému shromáždění privilegium nezávislé existence. Viz Lex Horatii.
- Lex Horatii.** Důležitý ústavní zákon, pojmenovaný podle konzula, který zajistil jeho přijetí; stanovil, že všechna nařízení přijatá na shromáždění plebejů mají být zákony pro všechny lidi; předtím byla závazná pouze pro plebeje.
- Lex Hortensia.** Zákon udělující plebejům plný podíl na *jus publicum* a *jus sacrum*.
- Lex Hostilia de furtis.** Římský zákon, který stanovil, že zloděj může být stíhán bez zásahu (přítomnosti) vlastníka ukradené věci.
- Lex imperatoria.** Císařské nebo římské právo.
- Lex intendit vicinum vicini facta scire.** Právo chce [nebo presumuje], aby jeden soused věděl, co dělá druhý (nebo presumuje, že tomu tak je).
- Lexis.** Komputerizovaný systém právních informací, poskytnutý firmou Mead Data Central. LEXIS poskytuje on-line přístup k databázi právních informací, včetně federálních a státních precedentů, zákonů a správních, řídicích a druhotných předpisů.
- Lex judicat de rebus necessario faciendis quasi re ipsa factis.** Právo vychází z toho, že věci, jež musejí nutně být vykonány, jako by již vykonány byly.
- Lex judicialis.** Rozsudek; rozhodnutí soudy; ordál.
- Lex Julia.** Toto jméno má několik zákonů; liší se doplněním slov popisujících jejich předmět. „Lex Julia de adulteris“ se vztahuje k manželství, věnu a podobným předmětům. Lex Julia de ambitu potlačoval nezákonné metody získávání úřadů. Lex Julia de annonae byl určen k potlačování dohod za účelem zvyšování cen potravin. „Lex Julia de cessione bonorum“ se vztahoval k bankrotům. Lex Julia de majestate uvaloval trest smrti na všechny, kteří se dopustili čehokoli proti císaři nebo státu. Lex Julia de maritandis ordinibus zakazoval senátorům a jejich dětem uzavírat manželství s propuštěncem nebo s osobami bezectnými (infames) a propuštěncům uzavírat manželství s bezectnými. Lex Julia de residuis byl zákon, který trestal ty, kteří neúplně vyúčtovali státní peníze, které jim byly svěřeny. Lex Julia de peculatu trestal ty, kteří ukradli státní peníze, státní majetek nebo cokoli posvátného či souvisejícího s kultem. Státní úředníci — magistráti a ti, kteří jim pomáhali krást veřejné peníze během doby, po kterou zastávali úřad, byli potrestáni smrtí; ostatní osoby byly poslány do vyhnanství. Ohledně lex Julia et Papia Poppaea, viz Lex Papia Poppaea.
- Lex Julia majestatis.** Juliův zákon o majestátu. Zákon byl vyhlášen Juliem Caesarem a znovu uveřejněn s dodatky Augustem; zahrnul všechny dřívější zákony, týkající se těch, kteří mají být trestáni za činy proti státu.
- Lex Junia Norbana.** Zákon udělující svobodu všem propuštěncům, kteří byli *tuitione praetoris*. Viz Latini juniani. Lex Junia Velleja uděloval stejné právo pohrobkům, narozeným za života pořizovatele závěti, ale teprve po jejich výkonu, jako těm, kteří se narodili po smrti zůstavitele.
- Lex Junia Velleja.** Zákon stanovící, že potomky, kteří se stali *sui heredes* pořizovatele závěti jinak než narozením, např. smrtí svého otce, je třeba vydědit nebo učinit dědici stejným způsobem jako pohrobky.
- Lex Kantiae.** Soubor obyčejů převažujících v Kentu za vlády Edvarda I. Písemné znění těchto obyčejů sankcionovali královští soudci *in eyre*. Obyčeje se týkaly hlavně ochrany držby pozemků, známé jako *gavelkind* (v.t.).
- Lex loci.** Právo místa. To může mít několik významů, obecně však se *lex loci* používá pouze pro *lex loci contractus* (v.t.). „Lex loci“ je normou chování. Russ v. Atlantic Coast Line R. Co., 220 N. C. 715, 18 S.E.2d 130, 131; vztahuje se na všechny záležitosti, související se základem žalobního práva, State of Maryland, pro použití Joynes, v. Coard, 175 Va. 571, 9 S.E.2d 454, 458. Hmotná práva sporných stran se řídí „lex loci“ neboli právem místa, kde byla práva nabyta nebo kde vznikla odpovědnost. Gray v. Blight, C.C.A. Colo., 112 F.2d 696, 699. Srovnej Lex fori.
- Lex loci actus.** Právní řád místa, kde došlo k právnímu úkonu.
- Lex loci celebrationis.** Právní řád místa, kde bylo uzavřeno manželství.
- Lex loci contractus.** Právní řád místa, kde došlo k uzavření smlouvy. Používá se někdy na označení právního řádu místa, kde byla uzavřena smlouva a jindy opět na označení právního řádu, jímž se má smlouva spravovat (tj. místa jejího plnění), jež může, ale nemusí být totéž. Dřívější rozhodnutí to nerozlišovala, Pritchard v. Norton, 106, U.S. 124, 1 S. Ct. 102, 27

L. Ed. 104; Hayward v. LeBaron, 4 Fla. 404; Scudder v. Bank, 91 U.S. 406, 23 L. Ed. 245. *Srovnej lex loci solutionis nebo executionis.*

Lex loci delicti (lex loci delicti commissi). Právní řád místa, kde byl delikt nebo jiný protiprávní čin spáchan („place of the wrong“). Je to stát, kde se stala poslední událost zakládající odpovědnost pachatele za křivdu či bezpráví, z něhož je vinen. Sestito v. Knop, C. A. Wis., 297 F.2d 33, 34. Obsažněji vyjádřeno slovy *lex loci delicti commissi*, obvykle stručněji psáno jako *lex loci delicti*, nebo někdy jednoduše jako *lex delicti*.

Lex loci domicilii. Zákon domicilu (místa bydliště)

Lex loci rei sitae. Právní řád místa, kde věc leží. Titulu k nemovitosti nebo šetření ve věci nemovitosti se může týkat pouze právní řád toho místa, kde se nemovitost nachází. Colden v. Alexander, 141 Tex. 134, 171 S.W.2d 328, 335; United States v. Bechtold Co., C.C.A. Mo., 129 F.2d 473, 477.

Lex loci solutionis. Právní řád místa, kde smlouva má být plněna. Právní řád místa, kde se má uskutečnit platba nebo kde má dojít k plnění.

Lex Longobardum. Zákon Lombardů. Název starého zákoníku, platného pro tento národ, vzniklého pravděpodobně mezi pátým a osmým stoletím. Byl v platnosti po včlenění Lombardie do říše Karla Velikého (Charlemagne) a stopy jeho ustanovení a institucí lze dosud odhalit v některých částech Itálie.

Lex manifesta. Jasně neboli otevřené právo; soud soubojem nebo ordálem.

Lex mercatoria. Obchodní právo. Systém práva, osvojený všemi obchodujícími národy, který je součástí zákonů země. Je součástí common law.

Lex naturale. Přirozené právo. *Viz Jus naturale.*

Lex necessitatis est lex temporis; i.e., instantis. Právo nutnosti je právem času; tj. právo okamžiku, právo současnosti.

Lex neminem cogit ad vana seu inutilia peragenda. Právo nikoho nenutí, aby činil věci marné nebo zbytečné.

Lex neminem cogit ostendere quod nescire presumitur. Právo nikoho nenutí, aby prokázal něco, o čemž se předpokládá, že to neví.

Lex nemini facit injuriam. Právo nikoho nepoškozuje.

Lex nemini operatur iniquum, nemini facit injuriam. Právo nikdy nepůsobí nespravedlnost nebo zlo.

Lex nil facit frustra. Zákon nečiní nic zbytečné.

Lex nil facit frustra, nil jubet frustra. Zákon nečiní nic zbytečné, ani nic zbytečně nepřikazuje.

Lex nil frustra jubet. Zákon nepřikazuje nic zbytečné.

Lex non a rege est violanda. Král nesmí porušovat zákon.

Lex non cogit ad impossibilia. Zákon nenutí činit nemožnosti.

Lex non curat de minimis. Zákon se nezabývá maličkostmi (nepodstatnými věcmi).

Lex non deficit in justitia exhibenda. Zákon neselže při prokazování spravedlnosti.

Lex non exacte definit, sed arbitrio boni viri permittit. Zákon přesně nedefinuje, ale spoléhá se na úsudek dobrého člověka.

Lex non favet delicatorem votis. Zákon není nakloněn přáním lidí rozmazlených (náročných, rozmařilých, formalistů).

Lex non intendit aliquid impossibile. Zákon nezamýšlí nic nemožného. Jinak by totiž byl neúčinný.

Lex non patitur fractiones et divisiones statuum. Zákon netrpí frakce a dělení majetkových práv.

Lex non praecipit inutilia, quia inutilis labor stultus. Zákon nenařizuje zbytečnosti, ježto zbytečná práce je nesmyslná.

Lex non requirit verificari quod apparet curiae. Zákon nevyžaduje, aby se ověřovalo (nebo dokazovalo) to, co je soudu zřejmé (jasné).

Lex non scripta. Právo nepsané. Nepsané neboli obecné právo (common law), zahrnující obecné a zvláštní zvyklosti, a zvláštní místní pravidla.

Lex ordinandi. Totéž jako *lex fori* (v.t.).

Lex Papia Poppaea. Zákon Papiův a Poppeův. Zákon navržený konzuly Papiem a Poppeem na přání Augustova A.U.C. 762, rozšířil *Lex Praetoria* (v.t.). Zákon zbavoval poručnictví ženy, které měly tři děti. Je obvykle pokládán spolu s *Lex Julia de maritandis ordinibus* za jeden zákon.

Lex patriae. Právo státní příslušnosti (v mezinárodním právu soukromém hraniční určovateli pro posouzení otázek, týkajících se osobního stavu) *Srovnej lex personalis; lex domicilii.*

Lex Petronia. Zákon zakazující pánům vystavovat své otroky zápasu s divokou zvěří.

Lex Plaetoria. Zákon určený k ochraně nezletilých proti podvodům; nezletilým dovozoval v určitých případech požádat o jmenování opatrovníka.

Lex plus laudatur quando ratione probatur. Zákon je více chválen, je-li uznán rozumem.

Lex Poetelia. Zákon rušící právo věřitele prodat nebo zabít svého dlužníka.

Lex Pompeia de parricidiis. Zákon postihující trestem toho, kdo způsobil smrt rodiče nebo dítěte. Viník měl být podle tohoto zákona zašit do pytle se psem, kohoutem, zmijí a opicí a vhozen do moře nebo řeky, aby byl zbaven užívání žilů; aby mu byl odepřen vzduch, když ještě žil, a země, když zemřel.

Lex posterior derogat priori. Pozdější zákon ruší zákon dřívější. Pozdější zákon však musí buď výslovně rušit (derogovat) dřívější zákon, nebo mu musí evidentně odporovat.

Lex praetoria. Praetorský zákon. Zákon, podle něhož každý propuštěnec, který učinil poslední vůli, byl povinen odkázat polovinu svému pánovi. Výraz byl používán pro pravidla, jimiž se řídil soud rozhodující podle ekvity (court of equity).

Lex prospicit, non respicit. Zákon se nedívá zpět, ale dopředu.

Lex Publilia. Zákon, podle něhož plebiscita jsou závazná pro všechny lidi. *Lex Publilia de sponsu* dovozoval sponzorům (ručitelům), kteří by nedostali během šesti měsíců zpět svůj vklad, aby jej vymáhali od hlavního závazného zvláštní žalobou (*actio*).

Lex punit mendacium. Zákon trestá lež a podvod.

Lex regia. Královský nebo císařský zákon. Zákon ustanovený (nebo domněle ustanovený) římským lidem, který učinil císaře zdrojem práva, svěřil mu zákonodárnou moc a umožnil mu, aby pouhý projev jeho vůle nebo libovůle se stal zákonem.

Lex rei sitae. Právo platné v místě, kde věc je. Uvádí se, že formulace „*lex rei sitae*“ je nepřesná; *lex situs* nebo *lex loci rei sitae* jsou vhodnějším vyjádřením.

Lex rejicit superflua, pugnata, incongrua. Zákon odmítá to, co je nadbytečné, co si odporuje a co je nepřiměřené.

Lex reprobata moram. Zákon zavrhuje prodlení.

Lex respicit aequitatem. Zákon má na zřeteli spravedlnost.

Lex Rhodia. Rhódský zákon. *Viz Rhodian laws.*

Lex romana. *Viz Civil law; Roman law.*

Lex sacramentalis. Ospravedlnění se přísahou.

Lex Scribonia. Zákon rušící *usucapio servitutis*.

Lex scripta. Písané právo; zákon odvozující svou závaznost nikoli od dlouhého užívání obyčejem, nýbrž od výslovného ustanovení zákonodárného sboru; statutární právo.

Lex scripta si cesset, id custodiri oportet quod moribus et consuetudine inductum est; et, si qua in re hoc defecerit, tunc id quod proximum et consequens ei est; et, si id non appareat, tunc jus quo urbs romana utitur servari oportet. Mlčí-li psané právo, potom je nutno respektovat to, co je odvozeno od mravů a obyčejů; a pokud to v konkrétní věci nestačí, pak to, co je tomu nejbližší a analogické; nevyhovuje-li ani to, potom je nutno se řídit právem používaným v městě Římě.

Lex semper dabit remedium. Zákon vždy dá možnost, jak se domoci práva.

Lex semper intendit quod convenit rationi. Zákon vždy zamýšlí to, co je přijatelné rozumu.

Lex Sempronia. Zákon zakazující senátorům být soudci a umožňující, aby tyto funkce obsazovali jezdcí.

Lex Silia. Zákon, týkající se osobních žalob.

Lex situs. V mezinárodním právu soukromém právní řád určený podle místa, kde věc (majetek) leží. Obecné pravidlo zní, že právní poměry pozemků a jiných nemovitostí řídí *lex sitae*; tj. zákony země, v níž se nemovitosti nacházejí.

Lex solutionis. Právní řád místa, kde má být smlouva plněna nebo kde má být placeno. *Viz Lex executionis.*

Lex spectat naturae ordinem. Zákon bere v úvahu řád přírody.

Lex succurrit ignorantibus. Zákon pomáhá (poskytuje pomoc) nevědomým.

Lex succurrit minoribus. Zákon pomáhá nezletilým.

Lex talionis. Právo odvěty; vyžaduje, aby pachatel zla způsobena stejná újma, jakou on sám způsobil jinému. Vyjádřeno v Mojžišském zákoně formulací „oko za oko, zub za zub“ atd. V moderním mezinárodním právu vyjadřuje tento výraz pravidlo, podle něhož může jeden stát uložit občanům jiného státu trest smrti, vězení nebo s nimi zacházet jiným obdobně tvrdým způsobem, zacházel-li stát, z něhož tito občané pocházejí, takto s jeho vlastními občany. V současné době je takový postup,

založený na zásadě reciprocity, významně omezen, a to i při vojenských represáliích, které slouží jako odvěta a snaží se nepřátelskou stranu odradit od určitého protiprávního jednání.

Lex terrae. Zákon země. Common law; náležitě uplatňování common law. Ekvivalent „due process of law“. V nejužším smyslu, soudní přelíčení pod přísahou; výsada přísahat.

Lex uno ore omnes alloquitur. Zákon jedněmi ústy oslovuje všechny (zákon se vztahuje na všechny osoby bez rozdílu).

Lex validitatis. Právo platnosti. V mezinárodním právu soukromém se vztahuje na presumpci platnosti sňatků, smluv atd.

Lex vigilantibus, non dormientibus, subvenit. Zákon pomáhá bdícím, nikoli spícím.

Lex Voconia. Plebiscitum zakazující, aby odkazovník dostal více než každý z dědiců.

Lex Wallensica. Waleský zákon; zákon Walesu.

Lex Wisigothorum. Zákon Visigótů, neboli Západních Gótů, kteří se usadili ve Španělsku; poprvé zapsán roku 466 n.l. Revizi těchto zákonů provedl Egigas.

Lex. P. Fr. Špatně psané slovo loi. Zákon; například *Termes de la Ley*, právní termíny. V jiném a starším technickém smyslu, znamená ley přísahu, nebo přísahu se spolupřísežníky, svědkem očišťujícím; jako ve formulaci *il tend sa ley aju pleyntiffe*. *Viz též Lex.*

Ve španělském právu, zákon; zákon jako takový (žádný konkrétní).

Lex civile. Ve starém anglickém zákonu civilní neboli římské právo. Jinak vyjádřeno „*ley escripte*“, psané právo. *Viz též Civil law.*

Lex gager. Nabídka žalovanému složit záruku a přísahně popřít zažalovanou pohledávku; záruka obžalovaného, že dostojí své povinnosti nebo že uplatní své právo v určitý den.

Nabídka učinit spolu se spolupřísežníky přísahu popírající postup žalobce; taková přísaha byla v určitých případech povolena. Říkalo se jí „uplatnění“ nebo „výkon“ práva, *fesans de ley*.

Leze majesty, or lese majesty. Urážka svrchované moci; zrada, vzpoura.

L.H.W.C.A.. Longshore and Harbor Workers' Compensation Act, Zákon o mzdách pobřežních a přístavních dělníků.

Liability. Odpovědnost; ručení; závazek. Toto slovo je právnickým výrazem širokého významu. Mayfield v. First Nat. Bank of Chattanooga, Tenn., C.C.A., Tenn. 137 f.2d 1013, 1019. Hovořilo se o něm jako o výrazu z nejobsažnějších, který zahrnuje téměř všechna nebezpečí a téměř všechny druhy odpovědnosti, absolutní, eventuální apod. Toto slovo bylo definováno takto: všechny dluhy a závazky, Public Market Co. of Portland v. City of Portland, 171 Or. 522, 130 P.2d 624, 643, 646; odpovědnost včetně té, která je označována termínem „amenability“. Eberhard v. AETNA Ins. Co., 134 Misc. 386, 235 N.Y.S. 445, 447; závazek, který je někdo podle zákona nebo soudního rozhodnutí povinen splnit, State ex rel. Diederichs v. Board of Trustees of Missoula County High School, 91 Mont. 300, 7 P.2d 543, 545; závazek, který se může nebo nemusí stát dluhem; jakýkoli dluh nebo závazek, ať absolutní nebo pochybný,

výslovně nebo konkrétně přijatý, Public Market Co. of Portland v. City of Portland, 171 Or. 522, 130 P.2d 624, 643, 646; stav být skutečným nebo potencionálním subjektem závazku; stav být odpovědný za možnou nebo skutečnou ztrátu, pokutu, zlo, výlohy nebo náklady; stav zakládající povinnost něco učinit ihned nebo v budoucnu, Union Oil Co. of California v. Basalt Rock Co., 30 Cal. App.2d 317, 85 P.2d 139, 141; povinnost zaplatit peněžní částku nebo poskytnout nějakou službu, Dehne v. Hillman Inv. Co., C.C.A. Pa., 110 F.2d 456, 458; povinnost, jež musí být nakonec splněna, Vandegrift v. Riley, Cal. Supp., 16 P.2d 734, 736; daň z nemovitosti, Lyeth v. Hoey, C.C.A.N.Y., 112 F.2d 4, 6; jakákoli právní obligace, povinnost, odpovědnost, Mayfield v. First Nat. Bank of Chattanooga, Tenn., C.C.A. Tenn., 137 F.2d 1013, 1019; stanovený závazek, Ivester v. State ex rel. Gillum, 183 Okl. 519, 83 P.2d, 193, 196; právní odpovědnost, Clark v. Lowden, D. C. Minn., 43 F. Supp. 261, 263; pokuta za nezaplacení daně v době její splatnosti, State v. Fischl, 94 Mont. 92, 20 P.2d 1057, 1059; současné, běžné, budoucí, přesně stanovené nebo nejisté dluhy, Erickson v. Grande Ronde Lumber Co., 162 Or. 556, 92 P.2d 170, 174; trest, Holliman v. Cole, 168 Okl. 473, 34 P.2d 597, 599; odpovědnost za úmyslné porušení práva, Italiani v. Metro—Goldwyn—Mayer Corporation, 45 Cal. App.2d.464, 114 P.2d 370, 372; daň, Thompson v. Smith, 189 Okl. 217, 114 P.2d 922, 924; to, co je někdo povinen zaplatit, nebo to, za co je odpovědný, Reconstruction Finance Corporation v. Gossett, Tex., 111 S.W.2d 1066; stav, kdy je někdo zavázán nebo povinován podle práva nebo ekvity učinit, zaplatit nebo napravit něco, co může být vynuceno žalobou, Fidelity Coal Co. v. Diamond, 310 Ill. App. 387, 34 N.E.2d 123; Clark v. Lowden, D. C. Minn., 48 F. Supp. 261, 263; nelikvidované nároky.

Všechny nároky vůči korporaci. Liability zahrnuje splatné účty, mzdy a platy, za splatné prohlášené dividendy, splatné daně, pevné nebo dlouhodobé závazky, jako jsou hypoteční úpisy, dlužní úpisy a bankovní půjčky.

Viz též Current liabilities; Derivative liability; Employer's liability acts; Enterprise liability; Legal liability; Liable; Limitation of liability acts; Malpractice; No fault; Parental liability; Personal liability; Product liability; Several liability; Strict liability; Vicarious liability.

Absolute liability. Viz Strict liability

Accrued liability. Závazek, který dospěl, ale dosud nebyl zaplacen, např. daně, nájemné.

Children. Viz Parental liability

Contingent liability. Dosud přesně neurčený závazek, závislý na událostech, jež mohou nastat v budoucnosti (např. probíhající soudní žaloba).

Fixed liability. Závazek pevně stanovený co do času, částky atd.; např. hypotéka.

Joint and several liability. Závazek společný a nerozdílný. Poškozený může žalovat a hojit se na obou pachatelích nebo na jednom z nich (stihá-li však soudně oba, neobdrží dvojí náhradu). Viz též Joint and several liability; Joint tort—feasors.

Joint liability. Solidární odpovědnost. Odpovědnost, kterou má víc než jedna osoba. Viz též Contribution; Joint liability; Joint tort—feasors.

Liability bond. Viz Bond.

Primary liability. Závazek, za nějž je někdo přímo odpovědný, na rozdíl od toho, jenž není dosud stanoven (contingent liability) nebo je odvozený (secondary liability).

Secondary liability. Závazek, mající povahu možného nároku, jako např. závazek ručitele na rozdíl od závazku, zajištěného ručitelem nebo spoluručitelem. Závazek ručitele vznikne teprve poté, když hlavní dlužník nezplatí.

Liability created by statute. Odpovědnost ze zákona. Odpovědnost, jejíž existence závisí na ustanovení zákona a nikoli na smlouvě mezi stranami. Odpovědnost, jež by neexistovala, nebýt zákona. Cannon v. Miller, 22 Wash.2d 227, 155 P.2d 500, 507, 508.

Liability for damages. Odpovědnost za škody. Odpovědnost za částku, která bude stanovena při soudním řízení na základě skutečností v jednotlivých případech.

Liability imposed by law. Odpovědnost, jejíž výše je určena pravomocným rozsudkem proti zajištěnému (assured). Girard v. Commercial Standard Ins. Co., 66 Cal. App.2d 483, 152 P.2d 509, 513. Celková odpovědnost, kterou právo někomu ukládá. Schwartz v. Merola Bros. Const. Corporation, 290 N.Y. 145, 48 N.E.2d 299, 303.

Liability in solido. Solidární odpovědnost, at plynoucí z úmyslného porušení práva nebo ze smlouvy, znamená, že kterýkoli z dlužníků podle volby věřitele může být vyzván, aby splnil závazek v plné výši. Cunningham v. Hardware Mut. Cas. Co., La. App. 228 So.2d 700, 705.

Liability insurance. Pojištění proti odpovědnosti; odpovědnostní pojištění. Smlouva, podle níž jedna strana slíbujíc za protiplnění odškodnit druhou stranu, utrpí-li z nějaké konkrétní příčiny ztrátu, nebo zabezpečit ji proti ztrátě, kterou by z této příčiny mohla utrpět. Fidelity General Ins. Co. v. Nelsen Steel & Wire Co., 132 Ill. App.2d 635, 270 N.E.2d 616, 620. Je to pojistná ochrana, která zbavuje jednu smluvní stranu odpovědnosti vůči třetím osobám na rozdíl od pojistného krytí ztrát utrpěných pojištěncem. Viz též Insurance.

Liability limits. Meze (omezení) odpovědnostního ručení. Částka, nad níž pojišťovna poskytující odpovědnostní pojištění pojištěnce podle pojistky nechrání. Většina pojistek, kryjících odpovědnost za ublížení na zdraví má dvě omezení: jedno je omezení odpovědnosti vůči jedné osobě a druhé (na omezení odpovědnosti vůči jedné osobě závislé) a obvykle vyšší omezení pro jakoukoli jednotlivou nehodu, týkající se více než jedné osoby.

Liable. Zavázaný nebo povinováný podle práva nebo ekvity; odpovědný; žalovatelný; povinný poskytnout zadostiučinění či náhradu nebo uvést věci do původního stavu. Homan v. Employer Reinsurance Corporation, 345 Mo. 650, 136 S.W.2d. 289, 298. Povinováný nebo žalovatelný. Stav, v němž je někdo zavázán se zodpovídat, ježto se stalo bezpráví. Stav, z něhož může vzniknout právní odpovědnost. Pacific Fire Ins. Co. v. Murdoch Cotton Co., 193 Ark. 327, 99 S.W.2d 233, 235. Spravedlivě nebo právně odpovědný (responsible nebo answerable).

Být vystaven nějaké nahodilosti, riziku nebo neštěstí či úrazu, které jsou více či méně pravděpodobné. Vystavený např. škodě, pokutě, výlohám, břemenům, obviněním, nebo něčemu nepřijemnému nebo nebezpečnému. Viz též Liability.

Budoucí možná nebo pravděpodobná událost, k níž sice nemusí dojít, nicméně to, že k ní dojde, je zcela

možné. Pacific Fire Ins. Co. v. Murdoch Cotton Co., 193 Ark. 327, 99 S.W.2d 233, 235. Se vši pravděpodobností. Neely v. Chicago Great Western R. Co., Mo. App., 14 S.W.2d 972, 978. Viz také Contingency; Contingent.

Liable to action. Podléhající rozsudku na základě určité žaloby. Haas v. New York Post Graduate Medical School and Hospital, 131 Misc. 395, 226 N.Y.S. 617, 620.

Liable to penalty. Podléhající pokutě. The Motorboat, D.C.N.J., 53 F.2d 239, 241.

Libel. Nactiutrhání, vyjádřené tiskem, písmem, obrazy nebo znaky. V nejobecnějším smyslu jakákoli publikace, která poškozujíc něčí pověst. Falešně, žádných privilegií nepoživající veřejné pověst poškozujícího materiálu v písemné podobě. Bright v. Los Angeles Unified School Dist., 51 Cal. App.3d 852, 124 Cal. Rptr. 598, 604. Zlomyslně napsaná nebo vytištěná publikace, jež chce očernit něčí pověst nebo někoho vystavit veřejně nenávisť, opovržení, nebo zesměšnění nebo mu ublížit v jeho podnikání nebo povolání. Corabi v. Curtis Pub. Co. 441 Pa. 432, 273 A.2d 899, 904.

Psaný nebo vytištěný výpad proti charakteru osoby, jež se dotýká její pověsti, v tom smyslu, že směřuje k jejímu zesměšnění, zostuzení, uvržení do opovržení, hanby, nemilosti nebo pomluvy s cílem snížit ji v očích společnosti, vyvolat špatné mínění o ní v myslích správně uvažujících lidí, učinit ji předmětem pohany, poškodit její vážnost nebo připravit ji o její klid a pohodlí, změnit k horšímu její postavení ve společnosti, zneuctit nebo znevážit ji ve veřejnosti, před jejími přáteli a známými, nebo připravit ji o přátelský styk ve společnosti, nebo způsobit, aby se jí lidé vyhýbali, nebo aby byla obviněna, že porušila své povinnosti jako veřejný činitel. Téměř jakýkoli projev, mající přirozenou tendenci poškodit něčí pověst buď všeobecně nebo vzhledem k jeho zaměstnání. Washer v. Bank of America Nat. Trust & Savings Ass'n, 21 Cal.2d 822, 136 P.2d 297, 300.

Členské státy USA mohou svobodně přijmout vlastní zákony o hanobení soukromé osoby, pokud nezaloží odpovědnost bez zavinění. Gertz v. Robert Welch, Inc., 418 U.S. 323, 347, 94 S. Ct. 2997, 3010, 41 L. Ed.2d 789.

V souladu se svobodou tisku podle I. Dodatku k Ústavě Spojených států nelze presumovat zlý úmysl ani zlou víru, je-li žalobcem veřejný činitel. Zlý úmysl musí být prokázán důkazem, že obžalovaný uveřejnil materiál vědom si toho, že je nepravdivý, nebo nedbaje na to, je-li pravdivý nebo lživý. N.Y. Times v. Sullivan, 376 U.S. 254, 84 S. Ct., 710, 11. L. Ed.2d 686.

Viz také Actionable per quod; Actionable per se; Criminal (Criminal libel); Defamation; False implication libel; False light privacy; Innocent construction rule; Innuendo; Libelous per quod; Libelous per se; Malice; Obscene libel; Privilege; Publication; Seditious libel; Single publication rule; Trade libel. Srovnej Slander.

Constitutional privilege. Ústavní výsada. Před rozhodnutím ve věci New York Times v. Sullivan, 376 U.S. 254, 84 S. Ct. 710, 11 L. Ed.2d 686 (1964) byl komentář sdělovacích prostředků o chování veřejných činitelů nebo veřejných osobností vyňat z odpovědnosti za nactiutrhání pouze za určitých přesně vymezených okolností, obvykle obtížně prokazatelných před soudem. Šlo-li o zprávu, týkající se nějakých skutečností, musela být zpráva v podstatě pravdivá. Šlo-li o komentář nebo názor, musely se opírat o pravdivá fakta, jež je zcela ospravedlňovala. Nejvyšší soud Spojených států nicméně v sérii rozhodnutí, počínající případem New York

Times Co., v. Sullivan, uložil ústavní omezení na zákony o nactiutrhání atd., vydávané jednotlivými státy Unie, a to na základě záruk svobody projevu a tisku obsažených v 1. Dodatku k Ústavě Spojených států. Rozhodnutím ve věci New York Times Nejvyšší soud narušil dřívější standard přísné odpovědnosti za nactiutrhání, obsažený v common law; dospěl k právnímu závěru, že nepravdivé zprávy o skutečnostech nebo neodůvodněné komentáře nebo názory, uveřejněné ve sdělovacích prostředcích o chování veřejných činitelů, požívají ústavní ochrany, leda že by nepravdivý nebo nezdůvodněný materiál byl uveřejněn „se skutečným zlým úmyslem“ (actual malice), tj. se skutečnou znalostí jeho nepravdivosti nebo s naprostým nedbáním (reckless disregard) jeho pravděpodobné nepravdivosti. Požadavkem, aby veřejný činitel coby žalobce prokázal skutečný zlý úmysl obžalovaného, bylo břemeno důkazu, že materiál je nepravdivý, přeneseno na žalobce, na rozdíl od pravidla common law, jež nepravdivost předpokládalo.

Group libel. Nactiutrhání, týkající se skupiny. Vystavení určité skupiny zesměšnění, zlobě nebo opovržení váženou a početnou částí společnosti. Žalobce musí prokázat, že je členem této skupiny.

Pleadings. Procesní úkony. Slovo „libel“ dříve označovalo návrh na zahájení řízení v admirální věci, odpovídající prohlášení, žalobě nebo stížnosti. Od r. 1966 se řízení v admirálních věcech upravuje Federal Rules of Civil Procedure a Supp. Admiralty Rules a zahajuje se na základě stížnosti (complaint).

Libelant. Dříve stěžovatel nebo ten, kdo podává návrh na zahájení řízení před církevním nebo admirálním soudem; odpovídá žalobci v soudních žalobách. Viz Libel (Pleadings).

Libelee. Dříve strana, proti níž byla podána žaloba u církevního nebo admirálního soudu, odpovídající žalovanému v soudních žalobách. Viz Libel (Pleadings).

Libellus. Lat. V civilním právu malá kniha, knížka.

Feudal law. Feudální právo. Písemný právní úkon — zcizení nebo postup práva, jako např. zcizení léna či manského statku nebo jeho části.

Libellus supplex. Žádost, obzvláště císaři, jemuž se všechny žádosti musely podávat písemně. *Libellum rescribere*, napsat na tuto žádost, jak se na ni má odpovědět. *Libellum agere*, pomáhat nebo radit císaři při vyřizování takových peticí. *Libellus accusatorius*, informace o zločinu a obžalování z něho. *Libellus divortii*, rozhodnutí o rozvodu. *Libellus rerum*, inventář, seznam věcí. *Libellus* nebo *oratio consultoria*, poselství, jímž císařové předkládaly věci senátu. *Libellus appellatorius*, odvolání.

Libellus conventionis. V civilním právu prohlášení o žalobcových nárocích, obsažené v petici, předložené magistrátu; ten nařídí úředníkovi, aby ji doručil žalovanému.

Libellus famosus. Hanopis; zostouzející spis. V civilním právu hanlivá publikace, dotýkající se nespravedlivě něčí pověsti, nactiutrhání.

Libel of review. Nové přelíčení, napadající konečný výrok poté, co uplynula lhůta k odvolání a právo na ně zaniklo. The Astorian, C.C.A. Cal., 57 F.2d 85, 87.

Libelous. Hanlivý; nactiutrhácný; zakládající nebo obsahující nactiutrhání. Viz také Libel.

Libelous per quod. Výrazy "libelous per quod," (nactiutraháče v kontextu) jsou ty, které vyžadují, aby jejich škodlivý účinek byl zjištěn na základě tvrzení a důkazů. Jsou to výrazy, jež nejsou samy o sobě žalovatelné, ale mohou se žalovatelnými stát vlivem zvláštní situace nebo příležitosti, k níž jsou napsány. Publikace, jež umožňují dvojí rozumný výklad, jeden hanlivý a druhý nikoli, nebo publikace, jež nejsou navenek hanlivé, ale hanlivými se stanou, jsou-li posuzovány ve spojení s narážkami, kontextem a vysvětlujícími okolnostmi. *Srovnej* Actionable per quod (zjevně žalovatelné).

Libelous per se. Publikace je „libelous per se“ (nactiutraháča sama o sobě), jsou-li slova takové povahy, že je možno na jejich základě podat žalobu, aniž by se musela prokazovat nějaká zvláštní škoda; přitom se má za to, že zákon vychází z presumpce, že každý, kdo byl takto zostuzen, musel utrpět škodu. *Robinson v. Nationwide Ins. Co.*, 273 N. C. 391, 159 S.E.2d 896, 898. Mají-li se slova označit za „libelous per se“, musejí být takového charakteru, že z nich vyplývá zákonná presumpce, že byl žalobce poškozen v očích svých přátel nebo veřejnosti nebo že utrpěl jinou újmu buď na svém majetku, charakteru, pověsti, nebo podnikání nebo na svých vztazích doma i ve společnosti. Je-li publikace „libelous per se“, tj. je-li evidentně nactiutraháča, je žalovatelná „per se“; poškozený nemusí dokazovat, že v důsledku publikace utrpěl, aby mohl vymoci náhradu škody. V takovém případě lze vysoudit náhradu celkového poškození osobní nebo obchodní pověsti a není třeba konkrétní škody dokazovat. *Rosenbloom v. Metromedia, Inc.*, D. C. Pa., 289 F. Supp. 737, 743. *Srovnej* Actionable per se.

Libér, adj. Lat. Volný; otevřený a přístupný, použito např. ve vztahu k soudům, místům atd.; pokud jde o osoby, je to stav, postavení svobodného člověka. Osvobozený od povinností někomu sloužit, vyňatý z něčí jurisdikce.

Libér, n. Lat. Kniha z jakéhokoli materiálu, hlavní část nebo jednotka uměleckého nebo odborného literárního díla.

Libera. Lat. (Ženský rod od *liber adj.*). Volná; svobodná; osvobozená; nepodléhající clu nebo poplatkům.

Libera batella. Ve starých záznamech volný člun, loď; mít právo vlastnit člun či loď pro rybolov v určitých vodách; druh svobodného rybářství.

Libera chasea habenda. Ve starém anglickém právu writ, jímž soud uděloval právo volné honitby, náležející k jeho panství; postoupit toto právo mohl jen ten, jemuž podle rozhodnutí porotního soudu náleželo.

Libera eleemosyna. Ve starém anglickém právu dobrovolné almužny, frankalmoigne.

Libera falda. Ve starém anglickém právu volný ovčinec (frank fold, free fold, free foldage).

Liberal. Štědrý; velkodušný; nikoli omezený nebo úzkoprsý; nikoli doslovný nebo striktní.

Liberal construction or interpretation. Viz Construction.

Libera lex. Ve starém anglickém právu svobodné právo. Právo, užívané svobodnými a práva dbalými muži, na rozdíl od těch, kteří ztratili výhodu a ochranu zákona v důsledku zločinu. Tento výraz tudíž označuje status muže, stojícího bez viny před zákonem a je svobodný v tom smyslu, že je oprávněn požívat plné ochrany zákona a mít z něho prospěch. *Amittit liberam legem*

(ztratit své svobodné právo) znamenalo být zbaven tohoto *statusu* zločinem nebo rozsudkem za těžký zločin při současné ztrátě cti.

Liberam legem amittere. Ztratit své svobodné právo (říkalo se tomu „rozsudek za ničemný skutek“ – villainous judgment), stát se nedůvěryhodným nebo nezpůsobilým jako porotce a svědek, přijít o zboží a movitý i nemovitý majetek; pozemky takového člověka byly zpuštěny, domy zbořeny, stromy vytrženy z kořene a on sám vsazen do vězení. Tak se dříve postupovalo proti spiklencům; nyní se těchto trestů nepoužívá, místo nich se používá pokut a uvěznění.

Libera piscaria. Ve starém anglickém právu svobodný rybolov.

Liberrare. Ve starém anglickém právu vydat, převést nebo předat. Týká se writů, porot atd.

V civilním právu osvobodit; dát někomu svobodu.

Liberrassisarum. Kniha porotního soudu (Book of Assizes) nebo obhajovacích řečí Koruny. Sbíрка případů, jež vznikly před porotním soudem a jiných přelíčení v zemi. Byl to čtvrtý svazek zpráv (reports) za vlády Edvarda III.

Liberrata pecunia non liberat offerentem. Nepřijetí dlužných peněz neosvobozuje dlužníka (který je nabídl).

Liberrate. Ve staré anglické praxi původní writ, vydávaný vrchním soudním dvorem (chancery) pokladníkovi, správci královské pokladny a baronům, tj. všem, kteří měli na starost státní pokladnu, aby vyplatili nějaký roční důchod nebo jinou částku.

Writ vydaný šerifovi, aby vydal pozemky nebo zboží, které propadly v důsledku uznání dluhu před soudcem. Writ vydaný žalárníkovi, aby propustil vězně, jenž dal záruku, že se vrátí. Writ, týkající se pozemků, najaté půdy a movitého i nemovitého majetku s tím, aby je šerif vydal žalobci, na základě obstavení a odhadnutí uvedeného ve writu o obstavení. Šerif byl zároveň požádán o odpověď na tento writ.

Osvobodit ze zajetí (věznění), otroctví, útlaku nebo nepřátelské nadvlády.

Liberratio. Ve starém anglickém právu odevzdání pozemků; peníze zaplacené za vydání nebo používání věci.

Liberration. V civilním právu zánik smlouvy, podle něhož ten, který jí byl vázán, je osvobozen. Synonymní s placením.

Liberrauthenticorum. Autentická sbírka novel císaře Justiniana, nazvaná tak pro rozlišení od „Epitome Juliani“.

Liberrarrena. Ve starém anglickém právu svobodná obora (*q.v.*).

Liberrbancus. Ve starém anglickém právu, uvolněná „lavice“ (bench); vakantní místo soudce.

Liberr et legalis homo. Ve starém anglickém právu svobodný a zákonů dbalý muž. Výraz se od starodávna používá pro porotce nebo pro toho, kdo je hoden být porotcem.

Liberrfeudorum. Viz Feudorum liber.

Liberrhomo. Viz Homo liber.

Liberrí. V saském právu svobodník (svobodný člověk); vlastníci plně svobodných (allodial) statků.

V civilním právu děti. Výraz zahrnoval i vnuky.

Liberrjudicialis of Alfred. Právní kniha Alfredova. Viz Domboc, domboc; Dome—book.

Liberrjudiciarum. Kniha rozsudků čili doom—book. Saský Domboc. Má se za to, že je to kniha statutů (zákonů) dávných saských králů.

Liberrniger. Černá kniha nebo rejstřík finančního soudu. Listinaře opatství, katedrál atd. Tento název mají různé staré záznamy a sbírky.

Liberrniger domus regis. Černá kniha královny domácnosti.

Liberrruber scaccarii. Červená kniha finančního soudu.

Liberrtas. Lat. Svoboda; výsada; osvobození od daní.

Liberrtas ecclesiastica. Církevní svoboda nebo církevní imunita.

Liberrtas est naturalis facultas ejus quod cuique facere libet, nisi quod de jure aut vi prohibetur. (Florentinus D 1, 5, 4, pr.) Svoboda je přirozená schopnost činit, co je komu libo, nebrání-li mu v tom násilí nebo právo.

Liberrtas inestimabilis res est. (Paulus D 50, 17, 106.) Svobodu nelze vůbec oceňovat.

Liberrtas non recipit aestimationem. Svoboda nepřipouští ocenění.

Liberrtas omnibus rebus favorabilior est. (Gaius D 50, 17, 122.) Svoboda má přednost před vším ostatním.

Liberrtas regales ad coronam spectantes ex concessione regum a corona exierunt. Královská privilegia, týkající se Koruny, vyplynula z Koruny, jelikož králové tak dovolili.

Liberrtatibus allocandis. Writ připouštějící, aby byla občanovi nebo měšťanu soudně stíhanému v rozporu s jeho svobodou přiznána jeho výsada.

Liberrtatibus exigendis in itinere. Starobylý writ, jímž král nařizoval okružním soudcům připustit obhájce na obhajobu něčí svobody.

Liberrti, liberrtini. Lat. Propuštěnci. V římském právu bývali otroci. Postavení těch, kdo byli propuštěni z otroctví. Při užívání těchto dvou slov se vyskytují některé rozdílnosti; první označuje z otroctví propuštěné osoby, pokud jde o jejich vztahy s bývalým pánem, který byl poté jejich „patronem“; druhý výraz se pro ně používá v souvislosti s jejich *postavením* v celkové sociální struktuře Říma, jakého nabyli po svém propuštění z otroctví (manumissio).

Liberrticide. Ničitel svobody.

Liberrties. Svobody; výsady. Privilegované okrsky, vyňaté z šerifovy pravomoci; rovněž např. „gaol liberties“. Viz Gaol.

V koloniálních dobách zákony nebo zákonná práva na nich spočívající. Raná koloniální nařízení v Massachusetts byla nazývána zákony a svobody (laws and liberties) a zákoník z roku 1641 se jmenoval „Body of Liberties“.

Dříve politická pododdělení Filadelfie; jako např. Northern Liberties.

Liberrtinum ingratum leges civiles in pristinum servitutum redigunt; sed leges Angliae semel manumissum semper liberum judicant. Civilní právo vrací nevděčného propuštěnce zpět do otroctví; ale zákony Anglie považují jednou propuštěného otroka za navždy svobodného.

Liberrty. Svoboda. Zákaz jakéhokoli omezení kromě toho, jež je spravedlivě uloženo zákonem. Nepřítomnost omezení za podmínky, že téhož práva budou moci užívat i druzí; svoboda upravená právem. Nepřítomnost svévolného omezování, ne vynětí z rozumných pravidel a zákazů stanovených v zájmu společnosti. *Brazo v. Connecticut Real Estate Commission*, 177 Conn. 515, 418 A.2d 883, 890.

„Svoboda“ zaručená a chráněná ústavními ustanoveními neoznačuje pouze volnost od neoprávněného fyzického omezování, ale zahrnuje rovněž svobodu jednotlivce užívat svých schopností všemi zákonnými způsoby, získávat užitečné znalosti, uzavírat manželství, zřídít si domov a přivést na svět děti, uctivat Boha podle vlastního svědomí, žít a pracovat v místě, které si člověk vybere, vykonávat jakákoliv běžná a právu neodporující zaměstnání, uzavírat jakékoli smlouvy, které jsou vhodné a nezbytné k tomu, aby byly úspěšně uskutečněny výše uvedené cíle, a vůbec užívat těch výsad, jež common law dávno uznává za základní pro to, aby svobodní lidé řádně šli za svým štěstím. *Viz také Liberty interest, níže.* „Osobní svoboda“, zaručená 13. Dodatkem k Ústavě Spojených států, spočívá v právu pohybovat se bez věznění nebo omezování, které by nemělo podklad v řádně aplikovaném právu, s výjimkou omezení uložených k zabránění spáchání hrozičícího trestného činu nebo k potrestání trestného činu již spáchaného, k potrestání pohrdání soudy nebo zákonodárnými orgány nebo k zajištění účinnosti výkonu jejich pravomoci k vynucení povinností, jimiž jsou občané povinováni při obraně státu, nebo aby ochránili společnost před činy těch, kteří jsou z důvodu duševní slabosti neschopni sebekontroly. *Ex parte Hudgins*, 86 W. Va. 526, 103 S.E. 327, 329.

Také privilegium nebo výsada, jež je určitou součástí svrchované moci, která je svěřena jednotlivci, ať již udělením nebo předpisem.

Výraz je používán při vyjádření práv, svobod a výsad, jakožto slovo stejné obecné kategorie a významu s těmito slovy a privilegii. Říká se, že toto použití přesně odpovídalo významu, v jakém slova použila Magna Charta a v jakém se jej užívalo v anglických deklaracích práv, statutech, grantech, atd.

V přeneseném významu místo, obvod nebo hranice, uvnitř nichž jsou poskytovány speciální výsady, nárokovány imunity nebo vykonávána pravomoc. V tomto smyslu se výrazu běžně používá v plurálu; např. „městské svobody“ (liberties of the city).

Civil liberty. Občanská svoboda. Svoboda člena společnosti, což je přirozená lidská svoboda, natolik omezená lidskými zákony (a dál už ničím), jak je nezbytné a účelné k obecnému prospěchu veřejnosti. 1 Bl. Comm. 125. Možnost činit vše, co zákony dovolují. 1 Bl. Comm. 6. Největší rozsah absolutní svobody, jaký podle povahy věcí mohou stejnou měrou mít všichni občané státu. Zaručená ochrana proti zasahování či vměšování se do zájmů a práv, považovaných za drahé a důležité velkými skupinami civilizovaných lidí nebo všemi občany, společně s účinným podílem na tvorbě a uplatňování zákonů, jakožto nejlepším mechanismem k zajištění této ochrany. *Viz* Civil rights.

Liberty interest. Zájem svobody. Zájem uznaný za chráněný ustanoveními státních a federálních ústav o řádném soudním procesu (due process). U.S.C.A. Const. Amend. 5, 14. Obecně zahrnuje svobody, zaručené prvními osmi Dodatky k Ústavě Spojených států,

jakož i zájmy vytvořené tím, že státu buď legislativně nebo administrativně uložily omezení svému vlastnímu volnému uvážení a vyžadují, aby při rozhodování převládli určitý standard. *Adams v. Wainwright*, D. C. Fla., 512 F. Supp. 948, 953.

Liberty of a port. Svoboda přístavu. V námořním pojištění licence nebo povolení zahrnuté v námořní pojistce, jež dovoluje lodi přistát a obchodovat v určitém přístavu spíše než v přístavu hlavního určení.

Liberty of conscience. Svoboda svědomí. Svoboda každého jednotlivce rozhodnout si, co je pro něj posvátné. *Gobitis v. Minersville School Dist.*, D. C. Pa., 21 F. Supp. 581, 584. *Viz také Religious liberty*, jak je definována níže.

Liberty of contract. Smluvní svoboda. Schopnost podle libosti přebírat či nepřebírat závazky vynutitelné zákonnými sankcemi. Právo uzavírat smlouvy o svých záležitostech, včetně pracovních, a získávat ty nejlepší podmínky, jakých lze při soukromém vyjednávání dosáhnout. *Adkins v. Children's Hospital of District of Columbia*, 261 U.S. 525, 43 S. Ct. 394, 396, 67 L. Ed. 785. Zahrnuje korespondující právo přijmout navrhovanou smlouvu. Absolutní smluvní svoboda však neexistuje. Stát může regulovat nebo zakázat jakoukoli smlouvu, o níž se lze rozumně domnívat, že by poškodila veřejný zájem. *Atlantic Coast Line R. Co. v. Riverside Mills*, 219 U.S. 186, 31 S. Ct. 164, 55 L. Ed. 167. Znamená svobodu od svévolného a neodůvodněného omezování, nikoli imunitu vůči odůvodněné regulaci, zajišťující veřejný zájem; nebo právo uzavírat smlouvy s kompetentními osobami na úrovni relativní rovnosti nebo svobody výběru a v hranicích dovolených nebo nezakázaných právem. *McGrew v. Industrial Commission*, 96 Utah 203, 85 P.2d 608, 612. *Viz čl. I, § 10, Ústavy Spojených států.*

Liberty of speech. Svoboda slova. Svoboda udělená Ústavou (1. Dodatek k Ústavě USA) nebo zákony, umožňující vyjadřovat názory a skutečnosti ústním projevem, neomezovaným cenzurou nebo regulací ze strany státu. Tak, jak se toho užívá v Ústavě, znamená „freedom of speech“ svobodu slova, jak se jí rozumělo v common law, když byla ústava přijímána. *State v. Boff*, 138 Or. 568, 7 P.2d 775, 781 *Viz* však *Clear and Present danger doctrine*. *Viz* též *Symbolic speech*.

Liberty of the globe. V námořní pojistce je to licence nebo povolení, zahrnuté do námořní pojistné smlouvy, opravňující loď plout do kterékoliv části světa, místo aby byla omezena pouze na určitý přístav určení.

Liberty of the press. Svoboda tisku. Právo tisknout a zveřejňovat pravdu z dobrých důvodů a pro ospravedlnitelné účely, jak zaručuje 1. Dodatek k Ústavě Spojených států. *Kline v. Robert M. McBride & Co.*, 170 Misc. 974, 11 N.Y.S.2d. 674, 679. Právo tisknout bez jakéhokoli předchozího povolení s výhradou právních důsledků. Právo uveřejnit, cokoliv si kdo přeje, *Knapp v. Post Printing & Publishing Co.*, 111 Colo. 492, 144 P.2d 981, 985; a být chráněn proti jakékoli odpovědnosti za to, vyjma případy, kdy by takové publikace svým rouhačstvím, obscénností nebo pohoršlivým charakterem mohly představovat delikt (public offense) nebo se svou nepravdivostí a zlým úmyslem mohly urážlivě dotknout postavení, pověsti nebo peněžního zájmu jednotlivců. Vynětí z předběžných omezení, nepřítomnost předběžné cenzury. *Grosjean v. American Press Co.*, 297 U.S.

233, 56 S. Ct. 444, 449, 80 L. Ed. 600; *Near v. Minnesota*, 283 U.S. 697, 51 S. Ct. 625, 75 L. Ed. 1357. *Viz* *Censorship*; *Prior restraint*.

Liberty to hold pleas. Svoboda vést obhajovací řeči a uplatňovat námitky při přelíčení. Právo mít svůj vlastní soud. Např. někteří lordi měli výsadu, že se mohli hájit řečí na svých panstvích.

Natural liberty. Přírozená svoboda. Možnost jednat podle svého uvážení bez jakéhokoli omezování nebo kontrolování, vyjma toho, jež plyne z přírodních zákonů. Právo, jež příroda dává všem lidem, aby disponovali sebou samými a svým majetkem tak, jak to odpovídá jejich představám o štěstí, za podmínky, že budou jednat v mezích zákona přírody a tak, aby nebránili ostatním využívat stejným způsobem týchž práv. 1 Bl. Comm. 125.

Personal liberty. Osobní svoboda. Právo nebo oprávnění měnit místo pobytu; změny situace nebo pohyb osoby, kamkoli by jí její náklonnost měla vést, bez věznění nebo omezování, ledaže by bylo uloženo v řádném soudním řízení nebo při zákonném výkonu státní moci. *Civil Rights Cases*, 109 U.S., 3, 3 S. Ct. 42, 27, L. Ed. 835.

Political liberty. Politická svoboda. Svoboda občana podílet se na fungování státu, zvláště při tvorbě a uplatňování zákonů.

Religious liberty. Náboženská svoboda. Svoboda, jakou zaručuje 1. Dodatek k Ústavě Spojených států, být prost omezení nebo kontroly ve věcech, dotýkajících se svědomí, náboženské víry a náboženské praxe. Svoboda vyznávat a vyjadřovat jakýkoli nebo žádný systém náboženských názorů a zapojit se do nebo upustit od jakékoli formy náboženského chování, veřejné nebo soukromé bohoslužby, jež neodporuje veřejnému pořádku, řádnému uspořádání společnosti a všeobecnému blahobytu. *Viz* též *Freedom of religion*; *Religion*.

Liberum corpus nullam recipit aestimationem. Tělo svobodného člověka není ocenitelné (nedá se vyjádřit v penězích).

Liberum est cuique apud se explorare an expedit sibi consilium. Každý si může sám zjistit, je-li doporučení v souladu s jeho zájmem.

Liberum maritagium. Ve starém anglickém právu svobodný sňatek.

Liberum servitium. Svobodná služba. Vojenská, resp. válečná služba feudálního pachtýře; někdy nazývaná „servitium liberum armorum“. *Viz* též *Servitium liberum*. Služba nikoli nevhodná pro svobodného muže a vojáka; jako např. sloužit lordu (pánu) v jeho válkách, platit mu určitou částku peněz a pod. 2 Bl. Comm. 60.

Liberum socagium. Ve starém anglickém právu svobodná půda či pozemek s lenním břemenem.

Liberum tenementum. V common law soudní obhajoba, založená na svobodném vlastnictví půdy. Obhajoba obžalovaného v žalobě, týkající se rušení držby, spočívá v tom, že *locus in quo* je jeho svobodným vlastnictvím nebo vlastnictvím třetí osoby, podle jejichž pokynů jednal.

V právu o nemovitěho majetku svobodné vlastnictví. Svobodný majetek.

Liblac. V saském právu čarodějnictví, obzvláště takové, které spočívá v přípravě a podávání léčiv a nápojů lásky. Někdy se objevuje v polatinštěném tvaru *liblacum*.

Libra. Ve starém anglickém právu libra; též peněžní částka, rovnající se libře šterlinků.

Libra arsa. Libra spálená; tj. tavená nebo zkoušená žiháním co do své čistoty. *Librae arsae et pensatae*, libry žihané a vážené. Běžný výraz v „Domesday“, pro označení čisté mince, v níž se vyplácely důchody.

Libra numerata. Libra peněz odpočítaných, místo vážených.

Libra pensa. Libra peněz podle váhy.

Libripens. V římském právu ten, kdo drží váhu. Osoba držící měděnou váhu při obřadu emancipace, *per aeg et libram*. Neustranná osoba přítomná s vahami v ruce při předávání nemovitěho majetku. Na symbolickou váhu udeřil kouskem bronzu kupující na znamení, že předání bylo ukončeno. Bronz byl potom předán prodávajícímu na znamení peněz, které za nemovitost obdrží.

License. Osobní výsada vykonat nějaký zvláštní čin nebo řadu činů na půdě bez vlastnického práva nebo nároku k ní, obvykle odvolatelná podle vůle toho, kdo výsadu udělil a neprevoditelná. *Lehman v. Williamson*, 35 Colo. App. 372, 533, P.2d 63, 65. Povolení kompetentního orgánu učinit něco, co by bez takového povolení bylo protiprávní, co by bylo přestupkem, přečinem, porušením cizího práva nebo jinak nedovoleným činem. *People v. Henderson*, 391, Mich. 612, 218 N.W.2d 2, 4. Samo osvědčení nebo dokument, jímž se povolení uděluje. Povolení učinit něco, čemu by ten, kdo licenci uděluje (licensor), mohl zabránit. *Western Electric Co. v. Pacent Reproducer Corporation*, C.C.A.N.Y. 42, F.2d 116, 118. Povolení něco učinit, využít nějaké výsady, provozovat nějaké podnikání nebo vykonávat nějaké povolání. *Blatz Brewing Co. v. Collins*, 88 Cal. App.2d 639, 160 P.2d 37, 39, 40.

Povolení, udělené příslušným státním orgánem obvykle za protiplnění, nějaké osobě, firmě nebo společnosti, k výkonu určitého povolání nebo k provozování určitého podnikání, podléhajícího státní regulaci. Licence není smlouvou mezi státem a uživatelem licence, nýbrž osobním povolením (permit). *Rosenblatt v. California State Board of Pharmacy*, 69 Cal. App.2d 69, 158 P.2d 199, 203. Není ani majetkem nebo majetkovým právem. *American States Water Service Co. of California v. Johnson*, 31 Cal. App.2d 606, 88 P.2d 770, 774.

Viz též *Bare or mere licence*; *Certificate*; *Compulsory licence*; *Exclusive licence*; *Franchise*; *Letter of licence*; *Licensee*; *Marriage licence*; *Permit*.

Executed license. Vykonaná, využitá licence. Ta, jež existuje ve chvíli, kdy bylo uskutečněno jednání jí povolené.

Executory license. Povolení, jež existuje v době, kdy ještě k povolenému jednání nedošlo.

Express license. Výslovné povolení, přesně a jasně formulované.

Implied license. Povolení, o němž se na základě jednání strany, která má právo je udělit, má za to, že bylo uděleno.

License Bond. *Viz* *Bond*.

Patents (Patenty). Písemné povolení, kterým vlastník patentu dovoluje někomu jinému využívat předmět patentu po určitou dobu nebo na určitém území. Povolení k výrobě, používání nebo prodeji toho, v čem se vynález projevuje. *De Forest Radio Telephone & Telegraph Co. v. Radio Corporation of America*, D. C. Del., 9 F.2d 150,

151. Převod, který neovlivňuje monopol, s výjimkou toho, že ten, kdo povolení udělil, nemůže tomu, jemuž bylo povolení uděleno, bránit v činnosti, již se povolení týká. *L. L. Brown Paper Co. v. Hydroiloid, Inc.* D.C.N.Y., 32 F. Supp. 857, 867, 868. Akt, jímž majitel patentu postupuje méně práv, než kolik sám má. Jakékoli právo vyrábět, využívat nebo prodávat patentovaný vynález, které je menší než nerozdělené právo k vlastnímu patentu. Jakýkoli převod patentových práv s výjimkou jejich úplného postoupení. Formulace použítá majitelem patentu, nebo jakékoli jeho chování, z něhož by mohl jiný vyvodit, že majitel souhlasí s tím, aby patentu využíval. *General Motors Corporation v. Dailey*, C.C.A. Mich., 93 F.2d 938, 941; *Finley v. Asphalt Paving Co.* of St. Louis, C.C.A. Mo., 69 F.2d, 498, 504. Převod výhradního práva, opravňující k využití pouze dvou ze tří patentových práv — totiž práva vynález vyrábět, užívat a prodávat. *Overman Cushion Tire Co. v. Goodyear Tire & Rubber Co.*, C.C.A.N.Y., 59 F.2d 998, 1000. *Viz* též *Patent*.

Pleading (Procesní úkony). Obrana, již se ten, kdo se dopustil rušení držby nebo kdo neoprávněně vstoupil na cizí pozemek, hájí poukazem na to, že vlastník pozemku mu dovolil učinit to, z čeho je nyní viněn. Licence je pozitivní obhajoba, kterou musí přednést před soudem obžalovaný. *Fed. R. Civil P. 8(c)*.

Real property (Nemovitý majetek). Licence se obvykle pokládá za pouhou osobní odvolatelnou výsadu učinit něco na nemovitěho majetku někoho jiného. *Hennebont Co. v. Kroger Co.* 221 Pa. Super. 65, 289 A.2d 229, 231. Výsada vstoupit na pozemek za nějakým účelem, z níž ovšem neplyne, že by se na toho, jemuž se výsada uděluje, převáděl právní titul k pozemku, vlastnictví k němu nebo jakýkoli nárok na něj. *Timmons v. Cropper*, 40 Del. Ch.29, 172 A.2d. 757, 759. Taková výsada je neprevoditelná.

License se liší od služebnosti (easement), která obsahuje subjektivní právo k pozemku, a od pronájmu (lease) čili práva brát z pozemků zisk. Může však být, a často i je, spojena s určitým právem k pozemku nebo právem brát z něj zisk. *National Memorial Park v. C.I.R.*, C.C.A. 4, 145 F.2d 1008, 1015.

Simple licence. Jednoduchá licence. Licence odvolatelná podle vůle toho, kdo ji uděluje (grantor); tj. nespojená s povolením (grant).

Streets and highways (Ulice a silnice). Povolení užívat ulice je licence odvolatelná podle libosti. *Lanham v. Forney*, 196 Wash. 62 81 P.2d 777, 779. Výsadu užívat silnic a dálnic k provozu nájemních motorových vozidel na nich lze získat pouze na základě povolení nebo licence od státu nebo jeho nižších politických (správních) jednotek.

Trade, business or calling (Obchod, podnikání nebo povolání). Zmocnění nebo povolení provozovat určitý obchod či určité podnikání, které by jinak byly nezákonné. *Standard Oil Co., (Indiana) v. State Board of Equalization*, 110 Mont. 5, 99 P.2d 229, 234. Povolení udělené příslušným orgánem provozovat určitý obchod, podnikání nebo povolání. *Lloyds of Texas v. Bobbitt*, Tex. Civ. App., 40 S.W.2d 897, 901. Licence nedává uživateli licence (licensee) ani smluvní ani zajištěná práva (vested rights). *Rosenblatt v. California State Board of Pharmacy*, 69 Cal. App.2d 69, 158 P.2d 199, 203. Rovněž nezakládá vlastnické právo. *Viz* též *Franchise*.

Trademark. Ochranná známka. Povolení užívat ochranné známky v oblasti, kde zboží majitele známky není dosud známo a se známkou ztotožněno, je tzv. „holá licence“ (naked license). E. F. Prichard Co. v. Consumers Brewing Co., C.C.A. Ky., 136 F.2d 512, 521. Viz Trademark.

License cases. Název daný skupině případů, včetně věci Peirce v. New Hampshire, 46 U.S. (5 How.) 504, 12 L. Ed. 256, v níž Nejvyšší soud USA v roce 1847 rozhodl, že zákony jednotlivých států, vyžadující licenci k prodeji alkoholických nápojů a spojující tuto licenci se zaplacením určitého poplatku, neodporují ústavnímu ustanovení, které dává Kongresu USA právo regulovat obchod mezi státy Unie, a to ani v případech, kdy alkoholické nápoje dovezené z jiného státu zůstávají v původním a neporušeném balení. Toto rozhodnutí bylo zvráceno rozhodnutím ve věci Leisy v. Hardin, 135 U.S. 100, 10 S. Ct. 681, 34 L. Ed. 128, jež zase bylo zvráceno zákonem Kongresu z 8. srpna 1890, obecně nazývaným „Wilson law“.

Licensee. Osoba mající oprávnění vstoupit na pozemek, vyplývající z výslovného nebo konkludentního povolení vlastníka, a vstupující na pozemek nikoli v zájmu vlastníka, ale v zájmu svém. Reddington v. Beefeaters Tables, Inc., 72 Wis.2d 119, 240 N.W.2d 363, 366. Z hlediska povinnosti uplatňovat náležitou péči je to ten, kdo má právo vstoupit na pozemek a setrvat na něm, jelikož vlastník s tím souhlasil, pozval jej nebo mu to dovolil. Backman v. Vickers Petroleum Co., 187 Kan. 448, 357 P.2d 748, 751.

Ten, jemuž byla udělena licence.

Dříve měl ten, jemuž byla licence udělena, povinnost zdržet se svévolného, škůdcovského a bezohledného chování. Toto pravidlo bylo změněno: v řadě jurisdikcí je dnes uživatel pozemku povinován rozumnou a náležitou péčí (reasonable or due care). Mounsey v. Ellard, 363 Mass. 693, 297, N.E.2d 43.

Viz též Exclusive licensee; Invitee.

Licensee by invitation. Osoba, jež vstoupí na něčí pozemek na základě výslovného nebo konkludentně projeveného pozvání, aby tam provozovala obchod s vlastníkem nebo faktickým uživatelem nebo činila něco, co je pro ni výhodné nebo co je výhodné jak pro ni, tak pro vlastníka či uživatele. Samuel E. Pentecost Const. Co. v. O'Donnell, 112 Ind. App. 47, 39 N.E.2d 812. Pozvaná osoba, pozvaný.

Licensee by permission. Majitel licence na základě povolení. Ten, kdo pro své pohodlí, zvědavost nebo zábavu vstoupí na pozemek nebo do domu někoho jiného, se svolením vlastníka nebo uživatele nebo za jeho strpění. Samuel E. Pentecost Const. Co. v. O'Donnell, 112 Ind. App. 47, 39 N.E.2d 812, 817.

License fee or tax. Poplatek stanovený státním orgánem za udělení výsady. Pennsylvania Liquor Control Board v. Publicker Commercial Alcohol Co., 347 Pa. 555, 32 A.2d 914, 917. Poplatek nebo dávka uvalená především pro odrazení od nebezpečných povolání, k ochraně bezpečnosti veřejnosti, nebo k regulaci příslušných práv, výsad nebo povinností mezi jednotlivci. Conard v. State, Del. Super., 2 Terry 107, 16 A.2d 121, 125. Cena zaplacená státnímu nebo místnímu orgánu za povolení věnovat se určitému povolání nebo zaměstnání a provozovat je. Poplatek za výsadu hlasovat v podniku (společnosti). City Investments v. Johnson, 6 Cal.2d 150 P.2d 939, 940. Výraz „license tax“ (licenční

daň) zahrnuje jak poplatek uložený státní mocí za výsadu provozovat určité podnikání, tak daň uvalenou na podnikání s jediným účelem získávat příjmy; „license tax“ je definována jako částka, vybíraná za výsadu provozovat určité povolání. Tam, kde se vybírá poplatek a vedle jeho zaplacení se požaduje něco navíc, ať už jde o něco, co má držitel licence vykonat nebo s určitou regulací či omezením jemu uložené, potom je takový poplatek „license fee“. Conard v. State, Del. Super., 2 Terry 107, 16 A.2d 121, 125. „License fee“ je poplatek uvalený především kvůli regulaci; zároveň však kryje i náklady na dozor a regulaci a vydaje s nimi spojené. State v. Jackman, 60 Wis.2d 700, 211 N.W.2d 480, 487. Viz také Franchise tax.

License in amortization. Licence zmocňující k převodu majetku, který by byl jinak na základě zákonů o tzv. mrtvé ruce (mortmain) neplatný.

License tax. Viz License fee nebo tax.

Licensing. Prodej licence povolující použití patentů, ochranných známek nebo jiné technologie jiné firmě. Viz také Cross—licensing.

Licensing zahrnuje mnoho úkonů, jež vykonávají správní orgány v souvislosti s vydáváním různých typů licencí. Westland Convalescent Center v. Blue Cross & Blue Shield of Michigan, 414 Mich. 247, 324 N.W.2d 851, 859.

Licensing power. Pravomoc státního orgánu udělovat licenci k provozování určité činnosti; např. k prodeji alkoholických nápojů.

Licenser. Osoba, která dává nebo uděluje licenci.

Licentia. Lat. Licence; povolení; dovolení.

Licentia concordandi. Právo udílet svolení. Ve staré praxi a ve staré právní úpravě převodů právních titulů k nemovitostem licence anebo povolení k udělení souhlasu; jeden z postupů při vybírání dávek z pozemků. 2 Bl. Comm. 350.

Licentia loquendi. Právo hovořit. Ve staré praxi povolení hovořit (tj. se žalobcem); poskytnutí času k obhajobě; nebo spíše ponechání na přátelském urovnání. 3 Bl. Comm. 229.

Licentia surgendi. Právo povstat, právo vstát. Ve staré anglické praxi právo povstat, vstát, zvednout se; povolení udělené soudem pachtýři v žalobě o vydání nemovitosti, který se omluvil za nedostavení se k soudu *de malo lecti*, protože nemohl vstát z postele. Též writ toho se týkající. Může-li žalobce prokázat, že pachtýř byl spatřen venku, bude takový pachtýř pokládán za omluveného podvodem a provinivšího se tím, že se k soudu nedostavil.

Licentiate. Licenciát, tj. ten, kdo má licenci provozovat určité řemeslo nebo povolání.

Licentiousness. Hovnění si ve vlastní libovůli bez ohledu na etiku nebo zákon nebo na práva jiných. Též prostopášnost, necudnost.

Licere. Lat. Být zákonný, být v souladu s právem nebo právem povolený.

Licere, liceri. Lat. V římském právu nabídnout cenu za věc; ucházet se o něco nabídkami.

Licet. Lat. Odvozeno od slovesa „licere“ (v.t.). Je to dovoleno; je to zákonné; není to zakázáno zákonem (právem).

Licet dispositio de interesse futuro sit inutilis, tamen potest fieri declaratio praecedens quae sortiatur effectum, interveniente novo actu. Ač udělení budoucího práva je nutně neúčinné, má být nicméně předem učiněno prohlášení, jež vstoupí v platnost za předpokladu, že se stane něco nového.

Licita bene miscetur, formula nisi juris obstet. To, co je dovolené, se navzájem dobře snáší, pokud tomu právní předpis nepřekáží. (Např. dva, mající právo zcizit majetek, každý polovinu, se mohou spojit a zcizit celek).

Licitare. Lat. V římském právu nabídnout cenu při prodeji; učinit několik nabídek, jednu nabídku vyšší než druhou (např. při dražbě).

Licitation. V civilním právu nabídka učiněná v situaci, kdy věc se prodá tomu, kdo dá nejvíc. Akt, jímž spolekdědicové nebo jiní spolumajitelé věci v bezpodílovém spoluvlastnictví mezi sebou licitují s tím, že věc připadne tomu, kdo nabídne nejvíc s podmínkou, že každému ze spoluvlastníků zaplatí část ceny, rovnající se ideálnímu podílu na majetku, o který se licitovalo, a to před tím, než mu připadne.

Licator. V římském právu dražitel.

Licking of thumbs. Olizování palců. Starodávná forma-lita, již se uzavíral obchod.

Lidford law. Druh zákona lynče, kdy byla osoba nejdříve potrestána a potom souzena.

Lie, n. Nepravda vyslovená k oklamání; záměrné sdělení nepravdy, které má někoho uvést v omyl; cokoli, co uvádí v omyl nebo klame; nepravda záměrně vyřčená; nepravdivé prohlášení nebo jednání za účelem podvodu; záměrné falešné prohlášení. Ward v. University of South, 209 Tenn. 412, 354 S.W.2d 246, 248. Viz Perjury.

Lie, v. Existovat; být udržitelný; být přiměřený nebo dosažitelný. Tak věta „žaloba neobstojí“ (an action will not lie) znamená, že žalobu nelze obhájit (doložit), nebo že není důvod pro její vznik.

Lie detector. Viz Polygraph.

Liege. Ve feudálním právu vázaný feudální závislostí, vázaný poddanstvím nejvyššímu lennímu pánu, který nad sebou neměl nikoho vyššího. Výraz se používal pro majitele panství nebo lenního pána, jemuž bylo nutno se podrobit a být mu věrný, ježto byl povinen chránit a spravedlivě vládnout a též k označení podřízeného, resp. poddaného, který prokazoval věrnost, jelikož byl povinen jí prokazovat a jelikož byl povinen se podřídit. Lieges jsou tudíž královi poddaní.

Ve starých záznamech úplný, absolutní, dokonalý, čistý. Liege widowhood bylo čisté vdovství. Používalo se rovněž slovo *ligius*; např. *ligia potestas*, úplná a svobodná moc dispoziční.

Liege homage. Pocta, která — prokazoval-li jí jeden suverén druhému — zahrnovala věrnost a služby; na rozdíl od *simple homage* (jednoduchá, prostá pocta), jež byla pouhým uznáním léna.

Liege lord. Svrchovaný panovník; suverén; nejvyšší pán.

Liege man. Vasal, povinovaný věrností (allegiance).

Lieger, or leger. Vyslanec v daném místě (resident ambassador).

Lieges, or liege people. Poddaný lid; poddaní.

Lie in franchise. O majetku se praví, že „leží volně“, je-li takové povahy, že k tomu oprávněné osoby se jej mohou zmocnit bez pomoci soudu; např. vraky, zboží bez majitele (např. zlodějem odložené), zaběhlý dobytek.

Lie in grant. O nehmotném dědictví se říká, že „je uděleno“; to znamená, že přechází samotným postoupením (právním úkonem učiněným písemně, listinou) bez faktického odevzdání.

Lie in livery. Termín, jehož se v common law používá pro hmotné dědictví, nemovitosti bez závad apod. a který znamená, že takové věci nestačí jen písemně postoupit, ale že je třeba je také fakticky odevzdat (předat).

Lie in wait. Viz Lying in wait.

Lien. Zástavní právo, zadržovací právo, právo k majetku kvůli placení dluhu nebo plnění závazku či povinnosti. Sullins v. Sullins, 65 Wash.2d 283, 396 P.2d 886, 888. Kvalifikované právo k majetku dlužníka, které má věřitel jako jistotu za dluh nebo vklad nebo za vykonání něčeho. Právo k majetku nebo nárok na majetek, které vyplývají ze zákona v souvislosti se smlouvou. Právo přinutit druhého k zaplacení dluhu nebo uspokojení nebo nároku. Vaughan v. John Hancock Mut. Life Ins. Co., Tex. Civ. App., 61 S.W.2d 189, 190. Právo zadržet majetek kvůli placení dluhu nebo pohledávky. Bell v. Dennis, 43 N. M. 350, 93 P.2d 1003, 1006. Jistota (zajištění) za dluh, povinnost nebo jiný závazek. Hurley v. Boston R. Holding Co., 315 Mass. 591, 54 N.E.2d 183, 193. Pouto, které váže majetek k dluhu nebo nároku na jeho uspokojení. United States v. 1364. 76875 Wine Gallons, More or Less, of Spirituous Liquors, D. C. Mo., 60 F. Supp. 389, 392. Zadržovací práva jsou „práva majetková“ (property rights). In re Pennsylvania Central Bre-wing Co., C.C.A. Pa., 114 F.2d 1010, 1013. Slovo „lien“ má obecnější význam, stojí-li samo, zahrnuje zástavní či zadržovací práva vyplývající ze smlouvy nebo ze zákona. Egyptian Supply Co. v. Boyd, C.C.A. Ky., 117 F.2d 608, 612.

Právo k majetku, které zabezpečuje zaplacení dluhu nebo splnění závazku. Bankruptcy Code § 101.

Lien by operation of law. Zástavní nebo zadržovací právo ze zákona. Případ, kdy sám zákon, aniž by ho stanovily strany dohodou, vytvoří zástavní právo jako zákonný důsledek vztahu mezi stranami nebo okolností, za nichž jednaly. Zástavní právo tohoto druhu může vzniknout buď podle common law nebo podle ekvity nebo ze zákona (statute). V prvním případě se tato práva nazývají „common—law liens“; v druhém případě „equitable liens“; a ve třetím případě „statutory liens“.

Roman or Civil law. Římské neboli civilní právo. Zvláštní jistoty, jímž se v common law, v námořním právu a v ekvité říká „liens“, jsou zahrnuty pod označení „mortgage and privilege“.

Viz také Agent's lien; Architect's lien; Artisan's lien; Attorney's lien; Banker's lien; Charging Lien; Chattel lien; Common—law lien; Concurrent liens; Deferred lien; Equitable lien; Execution lien; Factor's lien; First lien; Floating lien; General lien; Inchoate lien; Involuntary lien; Judgment lien; Judicial lien; Laborers' lien; Maritime lien; Materialman's lien; Mechanic's lien; Municipal lien; Retaining lien; Second lien; Secret lien; Special lien; Statutory lien; Tax lien; Vendor's lien; Warehousemen's lien.

Lien account. Prohlášení o nárocích, které spolehlivě informuje jak vlastníka, tak veřejnost o tom, jaké nároky — co do povahy a výše — jsou uplatňovány jako zástavní právo. Hanenkamp v. Hagedorn, Mo. App., 110 S.W.2d 826, 829.

Lien creditor. Zástavní věřitel. Ten, jehož dluh nebo nárok je zajištěn zástavním právem k určitému majetku, na rozdíl od „obecného“ věřitele („general“ creditor), který takovou jistotu nemá. Věřitel, který získal zástavní právo k předmětnému majetku na základě zabavovacího příkazu, obstarání nebo podobně, a zahrnuje zmocněnce (zástupce) ve prospěch věřitelů od data zabavení majetku konkurzního správce (trustee in bankruptcy) ode dne podání žádosti, nebo ekvitního správce ode dne jeho jmenování. U.C.C. § 9—301(3). Viz také Creditor.

Lienee. Ten, jehož majetek podléhá zástavnímu právu.

Lien of a covenant. Zástavní právo smluvní. Začátek smlouvy, uvádějící jména zavazujících se stran a povahy smlouvy, je-li společná nebo rozdílná.

Lien of attachment. Zadlužení majetku, zabaveného na základě předběžného opatření (inchoate), které je neúplné, když se poprvé objeví, obvykle na základě obstarání majetku šerifem, a které se stane konečným a dokonalým poté, co soud vynese rozsudek ve prospěch věřitele, který obstarání majetku vyvolal. Kvůli prioritě vůči nárokům třetích stran se zadržovací příkaz, doplněný rozsudkem, datuje od okamžiku, kdy zadržovací právo poprvé vzniklo. Viz Attachment.

Lien of execution. Zatižení movitého i nemovitého majetku dlužníka ze zákona nebo na základě rozsudku v situaci, kdy je majetek vystaven exekuci. Věřitel, který má být na základě exekuce uspokojen, se tím poskytuje prioritou před nároky, které mohou na majetek vznášet třetí strany (na něž byl majetek dodatečně převeden) a před majetku se týkajícími smlouvami, které nejsou registrovány. Viz Attachment; Execution.

Lien of factor at common law. Zadržovací právo, které nevzniklo ze zákona, ale na základě common law, tedy z obecných důvodů, které zná (uznává) common law.

Lien of garnishment. Zatižení majetku dlužníka ve prospěch věřitele, který dává podnět k obstarání majetku; obsílka ve věci obstarání je předána tomu, jehož majetek se obstarává a jsou v ní uvedeny rovněž dluhy, jimiž věřitel, který obstarává, je povinován vlastníku obstarávaného majetku a které mu musí zaplatit. Viz Garnishment.

Lienor. Osoba mající nebo vlastnící zadržovací právo; ten, kdo má zadržovací právo na něčí majetek.

Lien waiver. Zřeknutí se mechanikova (řemeslníkova) zadržovacího práva, podepsané subkontrahenty proto, aby vlastník nebo hlavní kontrahent mohl čerpat z půjčky určené na stavbu.

Lie to. Připojit.

Lieu conus. Pr. Fr. Ve starých přelíčeních známé místo; místo dobře a všeobecně známé těm, kdo o něm hovoří, jako např. zámek, panské sídlo atd.

Lieu lands. Výraz používaný pro označení veřejných pozemků poskytovaných jako odškodnění za pozemky, které byly na určitém místě zlikvidovány. Weyerhaeuser v. Hoyt, 219 U.S. 380, 31 S. Ct. 300, 55 L. Ed. 258.

Lieu tax. Lieu tax označuje daň, placenou místo jiné daně nebo v náhradu za ni; není to dodatečná daň, daň navíc. Lebeck v. State, 62 Ariz. 171, 156 P.2d 720, 721.

Lieutenancy, commission of. Viz Commission of array.

Lieutenant. Zástupce; náhradník; důstojník, který zastupuje jiného důstojníka; ten, kdo jedná z moci zastoupeného. Etymologicky ten, kdo zaujímá postavení nebo úřad místo někoho jiného.

Slovo se užívá ve složeninách jako součástí titulu různých civilních a vojenských představitelů, podřízených jiným a zejména tam, kde povinnosti a pravomoci vyššího mohou za určitých okolností přecházet na nižšího; jako např. zástupce guvernéra (lieutenant governor), podplukovník (lieutenant colonel), atd. (viz níže). V armádě je poručík (commissioned officer) důstojník nižší než kapitán. Ve vojenském námořnictvu Spojených států je to důstojník mezi podporučíkem a velícím poručíkem (lieutenant commander). V britském vojenském námořnictvu je to hodnost bezprostředně pod velitelem.

Lieutenant colonel. Podplukovník. Armádní důstojník, jehož hodnost je nad hodností majora a pod hodností plukovníka.

Lieutenant commander. Poručík — velitel. Důstojník vojenského námořnictva Spojených států, jehož hodnost je nad hodností poručíka a pod hodností velitele.

Lieutenant general. Generálporučík. Důstojník pozemního vojska, jehož hodnost je nad hodností generálmajora a pod hodností „Full General“ nebo „Four Star General“ (čtyřhvězdičkového generála), jež je pod „General of the Army“, armádním generálem, nebo „Five Star General“ (pětihvězdičkovým generálem).

Lieutenant governor. Volený funkcionář státu, někdy pověřovaný zvláštními úkoly, ale důležitý hlavně jako náměstek nebo zástupce guvernéra, jednající namísto guvernéra, jestliže guvernér zemře, rezignuje nebo nemůže svou funkci ze zdravotních důvodů vykonávat.

Life. Život. Stav zvířat, lidí, rostlin nebo jiných organismů, v nichž se probíhají jejich přirozené funkce, které se projevují pohyby, nebo jejichž orgány jsou schopné vykonávat své funkce. Interval mezi narozením a smrtí. Souhrn sil, jež kladou odpor smrti.

„Život“, který chrání federální Ústava, zahrnuje všechna osobní práva, užívání schopností, získávání užitečných vědomostí, právo uzavřít manželství, založit domov, přivádět na svět a vychovávat děti, svobodu bohoslužby, svobodu svědomí, smluvní svobodu, svobodu zaměstnání, projevu, shromažďování a tisku.

Viz také Natural life; Useful life; Viability; Viable child; Wrongful life.

Life annuity. Doživotní renta. Zá vazek někomu ročně vyplácet příjem, dokud žije; též částka takto slíbená. Anuita, závisající na tom, zda určitý člověk žije (nebo určití lidé žijí), se někdy nazývá doživotní renta či důchod. Bodine v. Commissioner of Internal Revenue, C.C.A. 3, 103 F.2d 982, 985. Viz také Annuity.

Life beneficiary. Osoba, která po dobu svého života dostává z trustu plat nebo jí jsou poskytnuta jiná práva.

Life care contract. Dohoda, podle níž jedna strana je zaopatřena po celý svůj přirozený život; jde o protihodnotu za převod majetku na někoho jiného. Takové smlouvy existují např. mezi staršími osobami a pečovatelským domem.

Life estate. Doživotní majetkové právo k nemovitosti. Majetkové právo k nemovitosti, jehož trvání je omezeno na život strany, jež je má, nebo na život někoho jiného. Viz také Life interest.

Právní uspořádání, podle něhož ten, kdo z něj má prospěch (life tenant) má právo na zisk z majetku po dobu svého života. Po smrti doživotního nájemníka se majetek převede na držitele zbytkového podílu nebo na původního postupitele.

Life expectancy. Doba, po kterou má osoba daného věku a pohlaví podle statistických tabulek šanci žít. Viz také Actuarial table; Life tables.

Life in being. Věta používaná v common law a v zákoných ustanoveních, týkajících se nezczitelného majetku, a označující dobu, po níž bude ještě žít osoba, která žije v době, kdy nabývá účinnosti poslední vůle nebo jiný právní úkon. McArthur v. Scott, 113 U.S. 340, 5 S. Ct. 652, 28 L. Ed. 1015.

Life insurance. Viz Insurance.

Life insurance proceeds. Všeobecně platí, že výnosy životního pojištění vyplacené tomu, kdo je oprávněn po smrti pojištěného přijmout, jsou zproštěny federální daně z příjmu. Výjimka je stanovena tam, kde byla životní pojistka převedena za protihodnotu na někoho jiného, na něhož přecházejí vlastnická práva. V takovém případě jsou výnosy v rozsahu, v jakém přesahují částku zaplacenou za pojistku plus jakékoli další zaplacené prémie příjmem toho, na něhož byla pojistka převedena. Výnosy pojistky mohou podléhat federální majetkové dani, podržel-li si zesnulý alespoň zčásti vlastnictví k pojistce před svou smrtí, nebo jsou-li výnosy splatné ve prospěch jeho majetku, statku. I.R.C. §§ 101 a 2042.

Life insurance reserves. Fond, který spolu s budoucími prémie a úroky bude stačit k vyplacení budoucích nároků. Jefferson Standard Life Ins. Co. v. U.S., C.A.N.C., 408 F.2d 842, 845.

Life insurance trust. Typ trustu, jehož podstata sestává vcelku nebo zčásti z životních pojištění správců trustu a která je po smrti pojištěného splatna ve prospěch trustu. Institut obecně používaný při plánování majetkových práv k nemovitostem (estate planning).

Life interest. Nárok vůči nemovitému majetku, movitostem a právům nebo právní zájem na nich, nedosahující úrovně vlastnictví a omezený dobou života buď osobou, která nárok nebo právní zájem má nebo někoho jiného. Viz také Life estate.

Life land, or life—hold. Pozemky držené v nájmu po dobu života (v doživotním nájmu).

Life of a writ. Doba, po níž writ zůstává v platnosti a může být po právu doručen nebo vykonán; platnost končí dnem, kdy podle zákona nebo podle svého vlastního znění musí být vrácen soudem.

Life or limb. Formulace „life or limb“ (život nebo úd, resp. život nebo zdraví), která se vyskytuje v Ústavě znamená, že nikdo nesmí být pro týž poklesek dvakrát trestán na životě nebo zdraví, formulace není zcela přesně vykládána, ale aplikuje se na jakýkoli trest. 5. Dodatek k Ústavě Spojených států. Clawans v. Rives, 70 U.S. App. D. C. 107, 104 F.2d 240, 242.

Life peerage. Královský patent, jímž se uděluje doživotní důstojnost barona, která nedává tomu, jemuž byla udělena, práva zasedat a hlasovat ve Sněmovně lordů, dokonce ani tehdy ne, je-li Sněmovna řádně svolána.

Life policy. Viz Insurance (Life insurance).

Life sentence. Viz Sentence.

Life sustaining procedures. Život udržující procedury. Procedury, jež mohou být zrušeny na příkaz soudu nebo na základě projevu živého člověka, který se dostal např. do komatu nebo je smrtelně nemocen. Jsou to procedury, používající mechanické nebo jiné umělé prostředky k udržení, obnovení, nebo nahrazení některé životní funkce a sloužící pouze nebo výlučně k oddálení okamžiku smrti a používané v případech, kdy podle nálezu ošetřujících lékařů, příp. konciliářů, zaznamenaného v lékařské zprávě o pacientovi, smrt bezprostředně hrozí, pokud by použity nebyly. John F. Kennedy Memorial Hosp., Inc. v. Bludworth, Fla. App. 4 Dist., 432 So.2d 611, 619. Viz také Right to die laws; Will (Living will).

Life tables. Statistické (tj. pojistné matematické) tabulky ukazující pravděpodobné rozdělení osob podle toho, jakého věku se dožijí. Takové tabulky se používají k mnoha účelům, např. pro výpočet současné hodnoty životní renty (důchodu), vdovských nároků atd.; a pro výpočet škod způsobených úrazy, jež ničí výdělečnou schopnost člověka, nebo škod, způsobených něčí smrtí těm, kteří byli na zemřelého odkázáni. Viz také Actuarial tables.

Life tenancy. Majetkové právo k nemovitosti, na němž má nájemce podíl buď doživotní nebo po dobu jiné konkrétní osoby (pour autre vie).

Life tenant. Ten, kdo drží pozemek doživotně, nebo dokud žije nějaká určitá osoba.

LIFO. Viz last—in, first—out.

Lift. Vzít; převzít, zvednout. „Zvednout“ holou směnku znamená zprostit se svého závazku zaplacením její hodnoty, nebo ji nahradit jiným uznáním dluhu. Zvednout závoru (to lift the bar), kterou představuje zákon nebo estoppel (v.t.), znamená nějakým dostatečným aktem nebo uznáním odstranit překážku, jež jsou stavěny do cesty.

Liga. Ve starém evropském právu liga nebo konfederace.

Ligan, lagan. Tak jsou označeny náklady zboží, vržené do moře a přivázané k bóji, aby se udržely nad vodou a majitel je mohl znovu nalézt. Je-li zboží vrženo do moře v bouři nebo potopí-li se ve vraku lodi, zůstane pod hladinou, aniž by se opět vynořilo, hovoří se o něm lidově jako o „jetsam“, „flotsam“ a „ligan“.

Ligare. Přivázat nebo svázat. Vstoupit do ligy nebo uzavřít smlouvou.

Ligea. Ve starém anglickém právu poddaná žena.

Ligeance. Poslušnost; loajalita; věrnost poddaného jeho pánovi a občana jeho vládě. Odvozeně též území státu nebo svrchovanost.

Ligeantia. Lat. poslušnost, věrnost, loajalita.

Ligeantia est quasi legis essentia; est vinculum fidei. Poslušnost je tak říkajíc podstata práva; je to pouto víry.

Ligeantia naturalis nullis claustris coercetur, nullis metis refranatur, nullis finibus premitur. Přirozená věrnost není spoutána žádnými překážkami a omezena žádnými hranicemi a nezná mezí.

Ligeas. Ve starých záznamech osobní manská, vasalská povinnost.

Light, right to. Výsada nebo služebnost mít ve svém domě světlo přicházející otvory, jež byly k tomuto účelu proráženy ve stěnách přilehlých nebo sousedních staveb. Santos v. Dondero, 11 Cal. App.2d 720, 54 P.2d 764, 766.

Lighterage. Převážení, nakládání a vykládání zboží na loď a z lodi pomocí nákladních člunů; také poplatek za takové naložení nebo vyložení. Nakládání, vykládání a přeprava nákladů mezi nákladním automobilem a bokem lodi. Hoboken Manufacturers' R. Co. v. United States, D.C.N.J., 47 F. Supp. 779, 782.

Lighterman. Kapitán nebo majitel námořního nákladního člunu. Je odpovědný jako veřejný dopravce.

Lights, ancient. Anglická doktrína, podle níž majitel pozemků získá — při nepřetržitém užívání po dobu dvaceti let — vydržením služebnost nebo právo k přilehlému pozemku, díky nimž může na jeho pozemek přicházet světlo a vzduch.

Ligius. Osoba zavázaná jiné osobě slavnostním poutem nebo závazkem; používá se k označení vztahu poddaného k panovníkovi. Viz také Liege.

Lignagium. Právo kácet topné dřevo v lese; rovněž tribut za ně.

Ligula. Ve starém anglickém právu kopie, soudní opis nebo přepis soudního záznamu nebo listiny.

Like. Stejný v množství, jakosti nebo stupni nebo přesně odpovídající. Bader v. Coale, 48 Cal. App. 2d 276, 119 P.2d 763, 765. Též prostředky, mající stejný nebo téměř stejný vzhled, jakost nebo znaky. Japan Import Co. v. United States, Cust. & Pat. App., 86 F.2d 124, 131; podobající se jinému; na stejný způsob. Seilaz v. Seilaz, 24 Tenn. App. 611, 148 S.W.2d 23, 25; podobný, Castell v. United States, D.C.N.Y., 20 F. Supp. 175, 179; nebo v podstatě podobný; Jones v. H. D. & J. K. Crosswell, C.C.A.S.C., 60 F.2d 827, 829.

Like benefits. Podobný v charakteristických znacích.

Like character. Podobnost. Bader v. Coale, 48 Cal. App.2d 276, 119 P.2d 763, 765.

Like-kind exchange. Výměna majetku drženého pro produktivní použití v živnosti nebo obchodu nebo pro investice (vyjma inventáře, akcií a obligací) za jiné investice nebo za jiný živnostenský nebo obchodní majetek. Není-li přijata hotovost, nepodléhá výměna daní. I.R.C. § 1031. Zkouška určující, je-li vyměňovaný majetek „stejného druhu“ (like-kind), tj. takový, že zisk z jeho výměny nepodléhá federální daní z příjmu, spočívá ve zjištění, zda je majetek stejné povahy nebo má-li stejné znaky; pouhý rozdíl ve stupni nebo kvalitě ještě neznamená, že nejde o výměnu. California Federal Life Ins. Co. v. C.I.R., C.A. 9, 680 F.2d 85, 87. Viz také Boot.

Like-kind property. Viz Like-kind exchange.

Likelihood. Pravděpodobnost. Clark v. Welch, C.C.A. Mass., 140 F.2d 271, 273. Toto slovo znamená něco méně než rozumnou, přiměřenou jistotu.

Likelihood of confusion. Pravděpodobnost záměny. Prubířským kamenem porušení ochranné známky je podle Lanham-Mark Act „likelihood of confusion“ (pravděpodobnost záměny), nebo to, zda značný počet obvykle prozíravých kupujících může být oklamán nebo zmaten co do původu různých výrobků. Mushroom Makers, Inc., v. R. G. Barry Corp., D.C.N.Y., 441 F. Supp. 1220, 1225. Faktory, jež je třeba

při určení „pravděpodobnosti záměny“ zvážit, jsou stupeň podobnosti známek co do vzhledu, výslovnosti, překladu a sugestivnosti, úmysl, který druhý uživatel přisvojením si domněle porušené známky sleduje, podobnost okolností a podmínek, za nichž k nákupu příslušného zboží dochází a stupeň pečlivosti, kterou kupující pravděpodobně projeví. Schmid Laboratories v. Youngs Drug Products Corp., D.C.N.J., 482 F. Supp. 14, 17.

Likely. Pravděpodobně. Horning v. Gerlach, 139 Cal. App. 470, 34 P.2d 504, 505. Se vši pravděpodobností. Neely v. Chicago Great Western R. Co., Mo. App., 14 S.W.2d 972, 978. „Likely“ je slovo všeobecně používané a obecně srozumitelné, široce definované jako zahrnující takovou povahu věci nebo za takové okolnosti, jež činí něco pravděpodobným a majícím lepší šanci existovat nebo se vyskytovat než nikoli. People v. Randall, Colo., 711 P.2d 689, 692.

Limnarcha. V římském právu úředník pověřený správou přístavu.

Limine. Viz Motion in limine.

Limit, v. Zkrátit, omezit, ohraničit. Vyznačit, definovat, určit rozsah něčeho. Tudiž vymezit právo k nemovitosti (to limit an estate) znamená stanovit dobu jeho trvání; slova použitá za tímto účelem v právních úkonech jsou tudíž definována jako „slova omezení“ (words of limitation) a sám úkon jako vymezení práva k nemovitosti (limiting the estate).

Limit, n. Pouto, omezení, překážka. Hranice, meze nebo vnější linie věci. Rozsah pravomoci, práva nebo zmocnění.

Limitation. Omezení nebo obezřelost; osídlení nemovitého majetku. Určitý čas povolený zákonem k uplatnění sporu (viz Statute of limitation, níže). Ustanovení ústavy členského státu Unie není „poskytnutím“ (grant), ale „omezením“ (limitation) zákonodárné moci. Ellerbe v. David, 193 S. C. 332, 8 S.E.2d 518, 520; Mulholland v. Ayers, 109 Mont. 558, 99 P.2d 234, 239. Viz také Proviso.

Corporations. Korporace. Podle zákona, který stanoví, že všechny korporace, jež zaniknou svým vlastním rozhodnutím („limitation“), mají pro určité účely pokračovat jako orgány společenské po dobu tří let, znamená „limitation“ akt omezení, omezení moci, modifikace. Porter v. Tempa Min. & Mill. Co., 59 Nev. 332, 93 P.2d 741, 743.

Estates. Majetková práva k nemovitostem. Omezení nebo ohraničení postupovaného nemovitého majetku vzhledem k subjektivnímu právu nabyvatele nebo k jeho trvání. Specifické vymezení majetkových práv k nemovitosti v podmínkách postoupení, takže nemohou trvat nad určitou dobu nebo poté, co nastanou určité konkrétní okolnosti. „Omezení“ postoupení stanoví, že práva k nemovitosti jsou vázána na určitou událost, aniž by bylo třeba něco pro znovuzískání práva k ní učinit, např. znovu se ujmout držby. Gulf Production Co. v. Continental Oil Co., Tex., 132 S.W.2d 553, 563. Omezení, ať už vyjádřené výslovně stranami nebo plynoucí ze zákona, ohraničuje dobu, během níž lze majetek využívat, a jasnými a určitými podmínkami nebo odkazem na nějakou událost, jež může nastat, označuje dobu, kdy užívání nemovitosti skončí.

Collateral limitation. Vedlejší nebo nepřímé omezení. Omezení, jež poskytuje subjektivní právo k nemovitosti na určitou dobu, ale zároveň je činí závislým na nějaké vedlejší události; např. A bude moci nemovitosti užívat, až B odcestuje.

Conditional limitation. Podmíněné omezení. Podmínka, následovaná omezením, vztahující se na třetí osobu v případě, že podmínka nebude splněna nebo že bude porušena. Podmíněné omezení existuje tam, kde majetkové právo k nemovitosti je tak výslovně definováno a omezeno slovy, na základě nichž vzniklo, že nemůže trvat déle, než se stane nějaká nepředvídaná skutečnost, na základě níž pomine. Mezi podmíněným omezením a majetkovým právem, závislým na následných podmínkách, existuje rozdíl: v prvním případě majetkové právo zaniká, jakmile nastane nepředvídaná událost; v druhém případě však trvá, dokud postupitel nebo jeho dědicové nevyužijí toho, že k porušení podmíněného omezení došlo.

Převodem vlastnictví (estate in fee) takto omezeného se převádí postupitelovo celé subjektivní právo najednou; vytváří se majetkové právo k nemovitosti, které se svěřuje třetí osobě s podmínkou, že někdy v budoucnu dojde k určité nejisté události. Roadcap v. County School Bd. of Rockingham County, 194 Va. 201, 72 S.E.2d 250, 254.

Podle práva, které se vztahuje na majitele panství a nájemce, je to ustanovení ve smlouvě o pronájmu, jež skýtá majiteli panství dodatečnou ochranu tím, že mu umožňuje ukončit pronájem před jeho přirozeným zánikem. Varela v. Miller, 204 Misc. 88, 120 N.Y.S.2d 688, 690. Tak je tomu např. stanoví-li smlouva o pronájmu, že pronájem skončí, nastane-li nějaká událost, a to bez jakékoli další volby, zaknihování nebo překnihování. Pisarek v. Sikora, 29 Misc.2d 457, 216 N.Y.S.2d 202, 203.

Contingent limitation. Nejisté omezení. Je-li zůstatek dědičného pozemkového majetku omezen na nějaký majetek, který by byl podle common law uznán za majetek s omezeným dědičným právem, je takový zůstatek platný jako nejisté omezení dědičného pozemkového majetku a přechází do držby úmrtím prvního držitele, jenž neměl v době své smrti žijící potomky.

Limitation in law. Omezení ze zákona nebo omezené majetkové právo k nemovitosti je majetkovým právem, které lze držet pouze při pokračování podmínky, podle níž bylo uděleno, při jejímž zániku se okamžitě mění v estate in expectancy (v.t.).

Limitation over. Výraz zahrnuje jakékoli majetkové právo k nemovitosti ve stejném vlastnictví založené a zamýšlené převodem, s tím, aby bylo využíváno poté, co první postoupené majetkové právo k nemovitosti zanikne. Lane v. Citizens & Southern Nat. Bank, 195 Ga. 828, 25 S.E.2d 800, 802, 803. Jestliže je např. A něco darováno na dobu jejího života s tím, že zbytek připadne dědicům, je zbytek „limitation over“ pro tyto dědice.

Limitation title. Neomezený titul, který předem vylučuje všechny nároky. Free v. Owen, 131 Tex. 281, 113 S.W.2d 1221, 1224.

Special limitation. Kvalifikace sloužící k vymezení hranic majetkového práva k nemovitosti, za účelem jeho určení *ipso facto* v dané události, bez žaloby, zaknihování nebo nárokování, dříve než by zanikl nebo mohlo zaniknout silou nebo podle všeobecného omezení.

Title by limitation. Vydržený titul; takový, o který nelze přijít, jelikož uplynula doba stanovená zákonem pro podání žalob, které jej zpochybňují nebo popírají.

Words of limitation. Omezující slova, formulace. Při převodu nebo poslední vůli to jsou slova, která vyznačují trvání majetkového práva k nemovitosti. Např. v případě převodu osobě A. a jejím dědicům, jsou slova „a jejím dědicům“ slovy omezujícími, neboť ukazují, že A. převezme majetek do plnoprávného vlastnictví (fee-simple) a svým dědicům nedá nic. Summit v. Yount, 109 Ind. 506, 9 N.E. 582.

Limitation of actions. Viz Statute of limitations, níže.

Limitation of assize. Ve staré praxi určitá zákonem stanovená doba, během níž měl někdo před soudem uvést, že buď on sám nebo jeho předek byl připraven o pozemek, který je předmětem sporu na základě „writ of assize“ (viz assize).

Statute of limitations. Omezující zákon. Federální zákony a zákony jednotlivých států stanoví maximální časové období, během něhož mohou být podány určité žaloby nebo vynucena určitá práva. Po uplynutí doby, stanovené v příslušném omezujícím zákoně, nelze žalobu podat bez ohledu na to, existovalo-li pro ni někdy důvod.

Zákon předepisující omezení práva žalovat z určitých stanovených důvodů nebo ve stanovených trestních věcech, tedy stanoví, že žádná žaloba z takovýchto důvodů nebude projednávána, stejně jako nebude projednáváno žádné obvinění z takového trestného činu, nebyla-li žaloba podána nebo obvinění vzneseno do určité doby po vzniku práva. Viz např. 28 U.S.C.A. § 2401, 2501 (zákony omezující možnost podat žalobu proti Spojeným státům). V trestních věcech je však takový zákon aktem milosti, jímž se suverén vzdává svého práva stíhat. Viz např. 18 U.S.C.A. § 3281 a násl. (zákony omezující možnost federálního trestního stíhání). Viz také Laches; Statute (Statute of repose).

Statute of repose compared. Srovnání se „statute of repose“. Zatímco „statutes of limitation“ se někdy nazývají „statutes of repose“, brání „statutes of limitation“ v právu podat žalobu, není-li podána v určité lhůtě poté, co vznikla újma nebo škoda (injury), zatímco v důsledku „statute of repose“ zaniká jakékoli právo na žalobu po uplynutí určité doby, bez ohledu na to, byla-li až dosud způsobena újma či nikoli. Hanson v. Williams County, N. D., 389 N.W.2d 319, 321. Viz také Statute (Statute of repose).

Words of limitation. Omezující slova, omezující formulace. Slova, jež omezují nebo definují subjektivní právo k pozemku, který postupník (cesionář) přijímá; jako „a jeho dědicům“. Formulace smlouvy o převodu nemovitosti, jež stanoví, jak dlouho bude postoupené právo k nemovitosti trvat.

Limitation of liability acts. Zákony o omezení odpovědnosti. Státní a federální zákony, které omezují odpovědnost u určitých typů škod (např. bolest a strádání) nebo omezují odpovědnost určitých osob nebo skupin osob (např. odpovědnost ředitelů společností za jednání společnosti) nebo omezují časové období, v němž může být uplatněna žaloba (viz Limitation (Statute of limitations)). Viz také Cap; Federal Tort Claims Act; Sovereign Immunity; No-fault.

Limitation of prosecutions. Viz Limitation (Statute of limitations).

Limitations, statute of. Viz Limitation (Statute of limitations).

Limited. Omezený; ohraničený; předepsaný. Omezený v jasných hranicích; omezený co do trvání, šíře nebo rozsahu.

Pokud jde o *limited*, viz tituly Company; Divorce; Fee; a Partnership.

Ltd. Označení následující po obchodním jménu společnosti a naznačující, že jde o společnost s ručením omezeným. Běžně se s ním lze setkat za jménem britských a kanadských společností, i když je někdy používáno i ve Spojených státech.

Limited administration. Omezená správa. Správa dočasného charakteru, ustanovená na určitou dobu nebo z nějakého zvláštního a konkrétního důvodu.

Limited admissibility. Omezená přípustnost. V důkazním právu lze připustit svědectví nebo důkaz určitě omezenému účelu a soudce by tak měl poučit porotu, když vstupuje do soudní síně; *např.* předchozí rozporná prohlášení jsou přípustná pro obvinění, ale nepřipustná pro prověření pravdivosti prohlášení. Sleduje-li se však důkazem více účelů, z nichž jeden porušuje ústavní ochranu obžalovaného v trestní věci, takový důkaz nemůže být připuštěn. *Bruton v. United States*, 391 U.S. 123, 88 S. Ct. 1620, 20 L. Ed.2d 476.

Obdobně důkaz může být často přípustný proti jedné straně, nikoli však proti jiné, přičemž v takovémto případě je praxe taková, že se důkaz připouští s instrukcí, je-li požadována, že jej porota má vzít v úvahu pouze pro stranu, proti níž je přípustný. *Fed. Evid. R. 105.*

Limited appeal. Odvolání se pouze proti nepříznivým částem rozhodnutí; takové, které je omezeno pouze na určité části rozhodnutí, proti němuž směřuje. *Fox v. River Heights*, 22 Tenn. App. 166, 118 S.W.2d 1104, 1114. Viz také *Interlocutory appeal*; *Interlocutory Appeals Act*.

Limited court. Soud s omezenou jurisdikcí, se speciální jurisdikcí. Tam, kde v rozporu s *common law* zákon svěřuje obecnému soudu zvláštní pravomoc, stává se tento soud soudem nižším (*inferior*) nebo omezeným (*limited*). *Například soud v dědických věcech je soudem s omezenou jurisdikcí. Partlow*, 246 Ala. 259, 20 So.2d 517, 518. Viz *Limited nebo special jurisdiction*.

Limited divorce. Rozsudek nebo rozhodnutí o rozvodu se může omezit na zrušení manželství, aniž by řešil otázku výživného. V jiném smyslu se výraz týká rozvodu od stolu a lože (*a mensa et thoro*) bez práva opětného sňatku.

Limited executor. Exekutor, jehož ustanovení je doprovázeno omezením, pokud jde o čas a místo, v němž, nebo předmět sporu, při němž by měl vykonávat svou funkci; na rozdíl od těch, jejichž jmenování je absolutní, *tj.* určité a okamžité, bez jakýchkoli omezení, pokud jde o zůstavitelův majetek nebo o čas.

Limited guaranty. Omezená záruka je obvykle taková, která je omezena jen na jednu jedinou transakci. *Coaling v. Springer*, 3 Terry 228, 30 A.2d 466, 469.

Limited liability. Viz *Limitation of liabilities acts*.

Limited or special jurisdiction. Omezená nebo speciální jurisdikce. Pravomoc soudu, která se omezuje na určité druhy případů nebo žalob, nebo která může být vykonávána pouze za určitých omezení a zákonem předepsaných podmínek. Pravomoc soudu nad určitými

žalobami se obecně řídí zákonem a některé soudy mají pouze omezenou pravomoc, přičemž omezení je dáno povahou případu (*např.* probate courts — dědické soudy), výší sporu (*např.* small claims court — soud rozhodující o malých nárocích), druhem trestného činu, z něhož je obžalovaný viněn nebo věkem obžalovaného (*např.* juvenile courts — soudy pro mladistvé). Viz také *Limited court*.

Limited owner. Doživotní nájemce nebo nájemce z laskavosti (*tenant by the courtesy*), nebo jiná osoba nemající absolutní vlastnictví.

Limited partner. Osoba, která byla přijata do společnosti s ručením omezeným je podle společenské smlouvy omezeným partnerem. *Uniform Partnership Act*, § 101. Společník, jehož odpovědnost vůči třetím osobám je omezena částkou, kterou vložil do společnosti. Viz *Limited partnership. Srovnej General partner*.

Limited partnership. Komanditní společnost. Druh společnosti sestávající z jednoho nebo více obecných společníků (komplementářů), kteří řídí podnikání a jsou osobně odpovědní za dluhy společnosti a z jednoho nebo více společníků s omezeným ručením (komanditistů), kteří přispívají kapitálem a dělí se o zisk, kteří se však nepodílejí na řízení podniku a nenesou žádnou odpovědnost za závazky společnosti nad své příspěvky. *Evans v. Galardi*, 16 Cal.3d 300, 128 Cal. Rptr. 25, 30, 546 P.2d 313.

Společnost tvořená dvěma nebo více osobami podle ustanovení *Uniform Limited Partnership Act*, mající jako členy jednoho nebo více komplementářů (*general partners*) a jednoho nebo více komanditistů (*limited partners*). Komanditisté (*limited partners*) jako takoví neodpovídají za závazky společnosti. *Uniform Limited Partnership Act* § 101(7). Téměř všechny státy přijaly *Uniform Limited Partnership Act*.

Viz také *General partner; Limited partner*.

Master limited partnership. Standardní společnost s ručením omezeným nebo komanditní společnost (*limited partnership*), v níž jsou všechny podíly veřejně obchodovány. „Master“ se pouze týká dvouřadé formy (*two-tier form*), často použité k tomu, aby byly splněny požadavky, které na omezené ručení kladou zákony jednotlivých států.

Limited payment plan. Pojistka na „limited payment plan“ (omezený plán platby) je splacená pojistka, na niž se už další pojistné neplatí. *Bankers Life & Loan Ass'n v. Chase*, Tex. Civ. App., 114 S.W.2d 374, 376.

Limited policy. Omezená pojistka. Pojistka výslovně vylučující určité třídy nebo druhy ztrát. *State Compensation Ins. Fund v. Industrial Accident Commission*, 56 Cal. App.2d 443, 132 P.2d 890, 894.

Limited power of appointment. Omezená jmenovací pravomoc. Pravomoc jmenovat je omezena, lze-li jí uplatnit pouze ve vztahu k určitým osobám nebo určité kategorii osob, určených v předpisu (právním úkonu), který jí založil. *Johnstone v. Commissioner of Internal Revenue*, C.C.A. 9, 76 F.2d 55, 57. Viz také *Power of appointment*.

Limited publication. Materiál požívající ochrany autorského práva ztrácí své chráněné postavení, je-li publikován bez upozornění o copyrightu; výjimka z této doktríny existuje u materiálů, jejichž publikace může být charakterizována jako „omezená“, proto aby mohla být publikace kvalifikována jako „omezená“, musí sdělovat

obsah rukopisu určité vybrané skupině a k omezenému účelu bez práva šíření, reprodukování, distribuce nebo prodeje. *Rexnord, Inc. v. Modern Handling Systems, Inc.*, D. C. Del., 379 F. Supp. 1190, 1197. Náklad musí být omezen jak pokud jde o osoby, tak pokud jde o účel, jinak nelze o soukromé nebo omezené publikaci hovořit. *Conner v. Mark I, Inc.*, D. C. Ill., 509 F. Supp. 1179, 1180.

Limit order. Omezující příkaz. Požadavek zákazníka koupit nebo prodat cenné papíry za tržní cenu, která platí ve chvíli, kdy se příkaz dostane na burzu. Omezení prodeje nebo nákupu cenných papírů dané zákazníkem brokerovi, omezující cenu, za niž je zákazník ochoten koupit nebo prodat.

Lincoln's Inn. Právníká kolej. Viz *Inns of Court*.

Lindbergh Act. Federální zákon, který trestá únos za výkupné nebo odměnu, je-li oběť přepravována z jednoho státu do jiného nebo do cizí země. Skutečnost, že oběť není do 24 hodin propuštěna, zakládá vyvratitelnou domněnku, že byla přepravena v rámci mezinárodního nebo mezinárodního obchodu. 18 U.S.C.A. § 1201.

Line. Delimitace, hranice nebo omezení. Hranice nebo linie rozdělující dva pozemky. Obchod, povolání nebo podnikání, které někdo provozuje (*branže*). Trasa přepravce.

Building line. Viz *Building line*.

Collateral line. Viz *Descent*.

Direct line. Viz *Descent*.

Line by line budget. Rozpočet rozdělený na jednotlivé položky. Podrobný rozpis všech výdajů do jednotlivých rozpočtových položek. *Block v. Sprague*, Sup., 24 N.Y.S.2d 245, 247.

Line of an intersection. Hranice křižovatky. Přímá linie v podstatě v pravých úhlech k hranicím silnice v bodě, kde se podle rozumně vnímatelného řidiče silnice začíná následkem zahnutí svých hranic rozšiřovat, aby vytvořila křižovatku. *Beck v. Sosnowitz*, 125 Conn. 553, 7 A.2d 389, 391.

Line of credit. Limitovaný úvěr, úvěrový limit. Rozpětí nebo pevně stanovená hranice úvěru poskytnutého jedním druhému, typicky bankou, prodejcem nebo vydavatelem kreditních karet zákazníkovi, až do plného rozsahu, v němž si zákazník může dovolit se pohybovat při jednání s tím, kdo úvěr poskytuje, který však nemůže překročit; obvykle zamýšlený ke krytí řady transakcí; je-li v takovém případě vyměřený úvěr téměř nebo zcela vyčerpán, očekává se, že zákazník před tím, než znovu vybere, sníží svou zadluženost splacením určité částky. *Modoc Meat & Cattle Co. v. First State Bank of Oregon*, 271 Or. 276, 532 P.2d 21, 25. Maximální částka, kterou si osoba může vypůjčit od finanční instituce, vydavatele kreditních karet nebo podobně. Dohoda s bankou nebo několika bankami o krátkodobé půjčce na požádání.

Line of duty. Plnění povinnosti. Ve vojenském právu a zvyklostech se o aktu, který má být vykonán nebo o utrpěném zranění říká, že k němu má dojít nebo došlo „in the line of duty“ (při plnění služebních povinností), *tj.* při výkonu nebo konání povinnosti, připadající jednotlivci v jeho postavení člena vojenských nebo námořních sil. Zranění, které utrpěl, nebo choroba, kterou onemocněl námořník, se považují za utrpěné při výkonu povinnosti (*in „line of duty“*), není-li ve skutečnosti

způsobeno něčím, za co je námořník odpovědný, co se přihodí mezi výkonem jeho povinnosti a zraněním nebo nemocí. *Meyer v. Dollar S. S. Line, C.C.A. Wash.*, 49 F.2d 1002, 1003. Formulace ve *Federal Tort Claims Act* nemá, při použití pro vojenský a námořní personál, širší význam než formulace „scope of employment“ (rozsah zaměstnání), užívaná v případech „master and servant“ (pána a sluhý). *State of Md., to Use of Bensus v. U.S., D. C. Pa.*, 221 F. Supp. 740, 743.

Line of ordinary high tide. Čára obvyklého přílivu. Obvyklý příliv v určité vymezené oblasti může být pro praktické důvody chápán jako rovina, „čára obvyklého přílivu“ je průsečíkem zmíněné roviny a povrchu země. *Swarzwald v. Cooley*, 39 Cal. App.2d 306, 103 P.2d 580, 584. Viz *Tide*.

Maternal line. Viz *Maternal line*.

Paternal line. Viz *Paternal line*.

Public utilities. Viz *Public utility*.

Linea. Lat. Linie; rodová linie. Viz *Descent*.

Lineage. Rasa; potomstvo; vzestupná či sestupná linie příbuzenství. Linie potomstva nějakého předka, proto rodina, rasa, plemeno. Viz také *Descent*.

Lineal. To, co přichází v linii; zejména v přímé linii, jako *např.* od otce na syna. Příbuzenství ve vedlejší linii se nenazývá „lineal“, přestože výraz „kolaterální“ (vedlejší) linie není neobvyklý. Postupující v přímé nebo nepřerušené linii, dědičný, nepřerušovaný v běhu, odlišuje se od kolaterálního, jako *např.* přímé potomstvo, dědění v přímé linii, které má po předcích zděděný základ nebo právo. Viz rovněž *Descent*.

Lineal consanguinity. Přímé příbuzenství. Takové příbuzenství, jež existuje mezi osobami, z nichž jedna pochází v přímé linii od druhé, jako *např.* mezi konkrétní osobou a jejím otcem, dědečkem, pradědečkem atd., v přímé vzestupné linii, nebo mezi osobou a jejím synem, vnukem, pravnukem atd. v sestupné linii. Viz *Descent*.

Lineal descendant. Přímý potomek, jakým je *např.* dítě nebo vnuk v protikladu s kolaterálním potomkem v pobočné linii, jakým je *např.* neteř.

Lineal descent. Viz *Descent*.

Lineal heir. Dědic v přímé linii. Ten, kdo dědí v linii buď vzestupné či sestupné, která vychází od společného zdroje, na rozdíl od dědice ve vedlejší linii. *Ferraro v. Augustine*, 45 Ill. App.2d 295, 196 N.E.2d 16, 19. Slova „lineální dědici“, stejně jako „přímí dědici“ (*heirs of the body*), znamenají všechny potomky v přímé linii až do nejvzdálenější generace a souvisejí s „dědictvím“ a nikoli s „koupi“, pokud dokument jasně neukazuje, že jich bylo použito v omezeném smyslu slova k označení „dědi“. *Sims v. Clayton*, 193 S.C. 98j, 7 S.E.2d 724, 727. Viz také *Heirs*.

Lineals. Pokrevní příbuzní zesnulého.

Lineal warranty. Smluvní podmínka stanovená předkem, od něhož titul přešel nebo mohl přejít na dědice.

Linea obliqua. V civilním právu napříč jdoucí čára, linie. Obvykleji nazývaná „*linea transversalis*“.

Linea recta. Přímá čára; vertikální linie. Ve výčtu stupňů pokrevního příbuzenství a dědění majetku znamená tento termín přímou vzestupnou nebo sestupnou linii. Kde někdo pochází od jiného přímo nebo prostřednic-

tvím třetí osoby, říká se, že tyto osoby jsou v přímé linii (*linea recta*); jsou nazývány „ascendants“ (předkové) a „descendants“ (potomci).

Linea recta est index sui et obliqui; lex est linea recti. Přímá linie je zkouškou sama sebe i linie směřující napříč; právo je linie toho, co je správné.

Linea recta semper praefertur transversali. Přímá linie má vždy přednost před linií pobočnou.

Linea transversalis. Pobočná, boční linie. Postranní, příčná nebo nepřímá linie. Kde dvě osoby pocházejí z třetí, nazývají se „collaterals“ a říká se o nich, že jsou spřízněny v kolaterální (pobočné) linii (*linea transversa* nebo *obliqua*).

Line of credit. Viz Line (*Line of credit*).

Lines and corners. V právních listinách (smlouvách) a znaleckých nálezech hraniční čáry a úhly, které svírají.

Lineup. Postavení do řady za účelem rekognice. Policejní identifikační postup, při němž osoba podezřelá ze spáchání trestného činu je postavena společně s dalšími osobami podobného vzezření před obětí nebo svědkem, kteří mají posoudit, zda může být identifikována jako pachatel trestného činu. Aby mohlo být uznáno za platné, musí postavení do řady vyhovovat určitým standardům a musí být prosto nepatřičné sugestivnosti. U.S. v. Wade, 388 U.S. 218, 87 S. Ct. 1926, 18 L. Ed.2d 1149. Jestliže je požadavkům vyhověno, může osoba, která pachatele identifikovala, tímto způsobem svědčit u soudu. „Postavení do řady“ za účelem rekognice vyžaduje rozestavení určitého počtu jednotlivců, z nichž jeden může nebo nemusí být identifikován jako pachatel trestného činu. Nemůže být „rekognice“ pouze sjediným člověkem. Dozie v. State, 49 Wis.2d 209, 181 N.W.2d 369, 371.

„Postavení do řady“ za účelem rekognice po vznesení obvinění se považuje za „kritické stadium“ trestního procesu, při němž má obžalovaný ústavní právo být zastupován obhájcem. United States v. Wade, 388 U.S. 218, 87 S. Ct. 1926, 18 L. Ed.2d 1149, Gilbert v. California, 388 U.S. 263, 87 S. Ct. 1951, 18 L. Ed. 1178.

Přestože „postavení do řady“ na policejní stanici může být sugestivní, je přípustné, pokud podle všech okolností byla identifikace oběti spolehlivá. Neil v. Biggers, 409 U.S. 188, 93 S. Ct. 375, 34 L. Ed.2d 401.

Srovnej Show-up.

Link. Spojovací článek. Jednotka ve spojené sérii; cokoli, co slouží k spojení nebo vzájemnému svázání věcí, které předcházejí a následují. Proto např. hovoříme o „článku v řetězu právního titulu“. Něco, co jednotlivé věci navzájem svazuje nebo spojuje; část spojených sérií; svorka, pouto. City of Independence v. Board of Com'rs of Montgomery County, 140 Kan. 661, 38 P.2d 105, 106. Jako jednotka měření pozemku, viz Land measure.

Link-in-chain. Výsada 5. Dodatku k Ústavě USA, podle níž nikdo nesmí být nucen svědčit sám proti sobě, chrání svědka nejen před požadavkem odpovídat na otázky, které mohou podněcovat k odpovědím, které by k takovému svědectví přímo vedly, nýbrž také před odpověďmi, jež by mohly obžalovaného přímo spojit s trestnou činností v řetězu důkazů. Estes v. Potter, C. A. Tex., 183 F.2d 865. Imunita rovněž chrání před takovým důsledkem. State v. Buchanan, Fla. App., 207 So.2d 711, 717.

Liquere. Lat. V civilním právu být jasný, zřejmý nebo uspokojivý. Když byl *judex* na pochybách, jak věc roz-

hodnout, předložil jí pod přísahou praetorovi se slovy *sibi non liquere* (že mu to nebylo jasné) a byl v důsledku toho případu zbaven.

Liquet. Je to jasné nebo zřejmé; zdá se. *Satis liquet*, je dostatečně zřejmé.

Liquid. Říká se o podniku s větší (nespecifikovanou) částkou provozního kapitálu, zejména likvidních aktiv. Viz rovněž Liquidify.

Liquid assets. Likvidní aktiva. Peněžní hotovost nebo aktiva snadno převoditelná na hotovost.

Liquidate. Zaplatit a vyrovnat. Převést aktiva na hotovost. Farmers State Bank & Trust Co. v. Brady, 137 Tex. 39, 152 S.W.2d 729, 732; Fleckner v. Bank of U. S., 21 U.S. (8 Wheat), 338, 362, 5 L. Ed. 631. Vyrovnat nebo zaplatit dluh. Belden v. Modern Finance Co., Ohio App., 61 N.E.2d 801, 804, 44 O.L.A. 163. Zjistit částku nebo několik částek, které představují závazky dlužníka a rozvrhnout aktiva na likvidaci zadluženosti, Farmers State Bank & Trust Co. v. Brady, 137 Tex. 39, 152, S.W.2d 729, 732; zjistit, co a komu je splatné, State ex rel. Banister v. Cantley, 330 Mo. 943, 52 S.W.2d 397, 399; shromáždit a zmobilizovat aktiva, vyrovnat se s věřiteli a dlužníky a zbývající aktiva, pokud jsou k dispozici, rozdělit mezi akcionáře nebo vlastníky, United States v. Metcalf, C.C.A. Cal., 131 F.2d 677, 679; vyrovnat účty, State ex rel. Banister v. Cantley, 330 Mo. 943, 52 S.W.2d 397, 399; Fleckner v. Bank of U. S., La., 21 U.S. (8 Wheat.) 338, 362, 5 L. Ed. 631; stanovit dohodu nebo sporem přesnou výši zadlužení, Continental Ins. Co. v. Harris, 190 Ark. 1110, 82 S.W.2d 841, 843; zaplatit, vyrovnat dluh, zprostit se závazku, Continental Ins. Co. v. Harris, 190 Ark. 1110, 82 S.W.2d 841, 843; splatit, zlikvidovat zadlužení, Belden v. Modern Finance Co., Ohio App., 61 N.E.2d 801, 804, 44 O.L.A. 163; shromáždit aktiva, převést je na hotovost a rozdělit je podle legálních práv zainteresovaných stran; zmírnit, zmenšit, Fleckner v. Bank of U.S., La., 21 U.S. (8 Wheat.) 338, 362, 5 L. Ed. 631, učinit výši zadluženosti jasnou a určitou, Continental Ins. Co. v. Harris, 190 Ark. 1110, 82 S.W.2d 841, 843; přesně zjistit částku a zaplatit ji, State ex rel. Banister v. Cantley, 339 Mo. 943, 52 S.W.2d 397, 399, prodat, Esser v. Chimel, 27 Del. Ch. 69, 30 A.2d 685, 687; dát do pořádku („wind up“) obchodní záležitosti. Viz také Bankruptcy proceedings; Liquidation; Settle; Settlement.

Liquidated. Zjištěný; určený; rozhodnutý; stanovený; vyřešený; učiněný jasným nebo zřetelným. Odstraněný; zaplacený; zproštěný. Upravený, jistý nebo vyřešený. Murchison v. Levy Plumbing Co., Tex. Civ. App., 73 S.W.2d 967, 968. Prohlášený stranami, pokud jde o výši, U.S. v. Skinner & Eddy Corporation, D. C. Wash., 28 F.2d 373, 386; jistý, pokud jde o to, co a kolik je dlužno, Electrical Products Corporation of Oregon v. Ziegler Drug Stores, 157 Or. 267, 71 P.2d 583, 584. Zjištěný nebo stanovený dohodou stran nebo ze zákona, Miller v. Prince Street Elevator Co., 41 N. M. 330, 68 P.2d 663, 666. Vyřešený, zaplacený, zproštěný. Trenton Banking Co. v. Kennedy, 17 N. J. Misc. 222, 8 A.2d 232, 234. Viz také Liquidate; Liquidation; Settle; Settlement.

Liquidated account. Likvidovaný účet. Účet, jehož výše je jistá a stanovená buď aktem a dohodou stran nebo ze zákona. Gasper v. Mayer, 171 Okl. 457, 43 P.2d 467, 471, Williamson v. City of Eastland, Tex. Civ. App., 65 S.W.2d 774, 775.

Liquidated claim. Likvidovaný požadavek. Požadavek, jehož výše byla dohodnuta spornými stranami nebo je stanovena ze zákona. Tapp v. Tapp's Trustee, 299 Ky. 345, 185 S.W.2d 534, 535, United States Fidelity & Guaranty Co. v. American Bldg. Maintenance Co. of Los Angeles, 7 Cal. App.2d 683, 46 P.2d 984, 988. Požadavek, který může být přesně stanoven dohodou stran nebo výpočtem či použitím konkrétních právních pravidel, bez spoléhání se na názor nebo volné uvážení. Lester N. Johnson Co., Inc. v. City of Spokane, 22 Wash. App. 265, 588 P.2d 1214, 1221. Nárok na zaplacení dluhu nebo náhradu škody je co do svého charakteru „likvidován“, je-li jeho výše stanovena, dohodnuta nebo zjistitelná výpočtem nebo ze zákona. Robinson v. Loyal Foundation, Inc., Fla. App., 236 So.2d 154, 157.

Liquidated damages. Likvidovaná náhrada škody. Viz Damages.

Liquidated debt. Likvidovaný dluh. Dluh je likvidován, je-li jisté, kolik čeho je třeba zaplatit. To, co bylo, pokud jde o dlužnou částku, učiněno jistým dohodou stran nebo ze zákona. Gasper v. Mayer, 171 Okl. 457, 43 P.2d 467, 471. *Srovnej* Unliquidated debt.

Liquidated demand. Likvidovaný požadavek. Požadavek, jehož výše byla zjištěna a vyrovnána dohodou stran nebo jinak. Williamson v. City of Eastland, Tex. Civ. App., 65 S.W.2d 774, 775. Požadovaná částka je „likvidovaný požadavek“, lze-li zjistit její výši matematickými výpočty z faktorů, jež má, zná nebo má mít nebo znát strana, již má být připsáno na vrub. Rifkin v. Safenovitz, 131 Conn. 411, 40 A.2d 188, 189.

Liquidating distribution. Likvidační rozdělení. Rozdělení veřejné obchodní společnosti (partnership) nebo jiné společnosti, která zcela likviduje svou obchodní či podnikatelskou činnost. Obvykle takové rozdělení vede ke kapitálovému zisku nebo ztrátě investorů bez ohledu např. na výděly a zisky společnosti nebo bázi, kterou veřejná obchodní společnost má v rozděleném majetku. To vše může nicméně vést k uznanému zisku nebo ztrátě na úrovni společnosti. Viz také Liquidating dividend; Liquidation.

Liquidating dividend. Likvidační dividenda. Rozdělení aktiv ve formě dividendy společnosti, jež omezuje kapitál nebo přestává podnikat. Taková platba může vzniknout, např. když se management rozhodne prodat určitá aktiva společnosti a rozdělit výtěžky mezi akcionáře. Taková distribuce nemusí pocházet ze současných nebo zadržovaných příjmů. Viz také Liquidating distribution.

Liquidating partner. Partner pověřený likvidací. Partner, který je při rozpuštění nebo platební neschopnosti firmy pověřen vyrovnáním jejích účtů, shromážděním aktiv, uspokojením požadavků a zaplacením dluhů.

Liquidating trust. Likvidační trust. Trust, jehož cílem je co možná nejrychlejší likvidace. Helvering v. Washburn, C.C.A. Minn., 99 F.2d 478.

Liquidation. Likvidace. Akt či proces vyřešení nebo vyjasnění, úpravy a rozhodnutí toho, co bylo předtím nejisté nebo nezjištěné. Platba, vyrovnání nebo inkaso, realizace aktiv a zproštění se odpovědnosti; zlikvidování (snížení) dluhu. Craddock-Terry Co. v. Powell, 180 Va. 242, 22 S.E.2d 30, 34. Zaplatit nebo vyrovnat. In re Klink's Estate, 310 Ill. App. 609, 35 N.E.2d 684, 687. Převzít za účelem inkasa. Belden v. Modern Finance Co., Ohio App., 61 M.E.2d 801, 804, 44 O.L.A. 163. Uspořádání nebo vyrovnání s věřiteli a dlužníky. Wilson

v. Superior Court in and for Santa Clara County, 2 Cal.2d 632, 43 P.2d 286, 288.

Pokud jde o ukončení činnosti společnosti, je to proces převádění aktiv na hotovost, zprošťování se odpovědností a rozdělování přebytku či ztráty. Dochází k němu, když společnost rozděluje svá čistá aktiva svým akcionářům a končí svou právní existenci.

Vyřešení finančních záležitostí podniku nebo jednotlivce, obvykle cestou likvidace (přeměny na hotovost) všech aktiv pro rozdělení věřitelům, dědicům a pod. Je třeba to odlišovat od rozpuštění, jež je koncem právní existence společnosti. Likvidace může předcházet rozpuštění nebo následovat po něm, v závislosti na stano-
vách.

Viz rovněž Bankruptcy proceedings; Distressed sale; Distribution in liquidation; Liquidate; Liquidated; Receivership.

One month liquidation. Jednoměsíční likvidace. Zvláštní volba, kterou mají k dispozici určití akcionáři společnosti, která určuje, jak se naloží s rozdělením finančních prostředků, získaných při likvidaci volíci akcionáři pro účely federální daně z příjmu. Za účelem kvalifikace pro volbu musí být společnost zcela likvidována během kteréhokoli kalendářního měsíce. I.R.C. § 333.

Partial liquidation. Částečná likvidace. K částečné likvidaci dochází, jestliže je část aktiv společnosti rozdělena mezi její akcionáře (obvykle na základě pro rata) a společnost pokračuje v činnosti v omezeném rozsahu. Rozdělení hotovosti nebo majetku přesahující částku, kterou společnost vydělala, je částečnou likvidací.

Tax implications. Daňové důsledky. Při úplné nebo částečné likvidaci společnosti jsou částky převzaté akcionáři výměnou za jejich akcie posuzovány jako prodej nebo výměna akcií, jejímž výsledkem je nakládání s kapitálovým ziskem nebo ztrátou. Zvláštní pravidla platí pro jednoměsíční likvidaci, dvanáctiměsíční likvidaci a likvidaci pobočky.

Twelve-month liquidation. Dvanáctiměsíční likvidace. Ustanovení Internal Revenue Code (daňového zákoníku), které vyžaduje od společnosti prodávající majetek, aby během dvanácti měsíců od přijetí plánu likvidace až do své úplné likvidace nepřiznávala ani zisk, ani ztrátu z takového prodeje. Obvykle do definice není zahrnuta inventura (zásoby zboží), pokud nedojde k hromadnému výprodeji. Viz I.R.C. § 337.

Liquidation dividend. Likvidační rozdělení. Akt či operace při ukončování činnosti firmy nebo společnosti, vyrovnání se s jejími dlužníky a věřiteli a rozdělení zisku nebo ztráty mezi její akcionáře podle určitého klíče. Hellman v. Helvering, 63 App. D. C. 18, 68 F.2d 763, 765. Viz také Liquidating dividend.

Liquidating price. Likvidační cena. Cena placená za majetek prodávaný za účelem likvidace dluhu. Obvykle nižší než tržní hodnota, protože je tu tlak prodat (pressure to sell) nebo nucený prodej (forced sale), což v obou případech obvykle nevede k nejvyšším cenám. *Srovnej* Going concern value.

Liquidator. Likvidátor. Osoba pověřená provést ukončení činnosti společnosti. V Anglii a Kanadě správce (receiver), který likviduje společnost při rozpouštění.

Liquid debt. Likvidní dluh. Dluh, který je okamžitě a bezpodmínečně splatný. Viz Liquidated debt.

Liquidity. Likvidita. Statut nebo postavení osoby či podniku, pokud jde o schopnost převést aktiva na hotovost. Stupeň, do něhož může být aktivum získáno nebo odprodáno bez nebezpečí intervenční ztráty v nominální hodnotě. Peníze jsou nejvíce likvidní aktivum.

Pokud jde o trhy cenných papírů, týká se tržní charakteristiky cenného papíru nebo komodity s dostatečným počtem jednotek splatných a obchodovaných, aby byly možné rozsáhlé transakce bez podstatné variace v ceně. Většina akcí obchodovaných na Newyorské burze akcií (New York Stock Exchange) má likviditu.

Liquor. Alkoholický nápoj vyrobený destilací, na rozdíl od vín, jež jsou vyráběna fermentací. *Viz také* Alcoholic liquors; Intoxicating liquor.

Liquor offenses. Trestné činy související s alkoholem. Druhový termín označující trestné činy, jež mají spojitost s pitím, prodejem nebo nadužíváním alkoholických nápojů nebo s tím, že někdo nemá licenci k prodeji alkoholických nápojů (*např.* federální trestné činy, k nimž dochází v dopravě pod vlivem alkoholu, 18 U.S.C.A. § 1261 a násl.). *Viz* Dram Shop Acts; Driving while intoxicated.

Lis. Lat. Kontroverze nebo spor, soudní proces nebo žaloba.

Lis alibi pendens. Spor dosud projednávaný někde jinde. Fakt, že řízení mezi žalobcem a obžalovaným, pokud jde o danou záležitost, dosud probíhá před jedním soudem, je důvodem k zabránění žalobci, aby ze stejného důvodu zažaloval touž žalobou téhož žalovaného u jiného soudu.

Lis mota. Započatý spor. Spor, který byl zahájen nebo započal. Tímto výrazem je míněn spor, který vznikl na základě bodu či otázky, jež vyústí v předmět sporu, na němž je založeno soudní řízení. Poté, co započal takový spor (*post litem motam*), se má za to, že *např.* prohlášení, týkající se rodokmenu, učiněná členy rodiny, kteří mezitím zemřeli, nejsou přípustná.

Lis pendens. Spor započatý, ale dosud nerozhodnutý, zatím trvající. Dosud probíhající proces. Jurisdikce, pravomoc nebo autorita, kterou soud přebírá nad majetkem v žalobě ještě projednávaného sporu až do konečného rozhodnutí.

Doktrína *common law*, nyní v mnoha státech uzákoněná, pokud jde o její účinek na oznámení, které zavazuje kupujícího nebo hypotečního věřitele, aby respektovali výsledky jakéhokoli dosud probíhajícího procesu, jež může ovlivnit právní titul či jakékoli zástavní právo k majetku nebo jeho držbu. Účelem „*lis pendens*“ je informovat případné kupce a hypoteční věřitele, že jakékoli subjektivní právo, které získají k majetku, o němž je spor, je závislé na rozhodnutí soudu; přestože jde o pouhé oznámení, že spor dosud probíhá, je jeho účinek na vlastníka majetku omezující a stísnující. *Beefy King Intern., Inc., v. Veigle, C. A. Fla., 464 F.2d 1102, 1104.*

Notice of lis pendens. Oznámení zanesené do veřejných listin proto, aby všechny varovalo, že titul k určitému majetku je v soudním sporu, a že se vystavují nebezpečí, že budou nuceni uposlechnout rozsudku, jež bude pro ně nepřiznivý. Oznámení má za cíl zachovat práva, dokud soudní spor neskončí. *Mitchell v. Federal Land Bank of St. Louis, 206 Ark. 253, 174 S.W.2d 671, 674.* Ve státě New York je nazýváno „*notice of pendency*“. CPLR § 6501.

List. Soupis nebo rozpis případů, které jsou připraveny k projednání před soudem nebo k ústnímu jednání, nebo návrhů připravených k projednání. Zanést do oficiálního seznamu nebo plánu, jako *např.* zapsat do seznamu majetek za účelem zdanění, zařadit do seznamu nebo katalogu, registrovat, zapsat majetek do seznamu realitní kanceláře, resp. obchodníka s realitami. Oficiální registrace voličů. *Viz také* Docket; Listing.

Listed. Zahrnutý do seznamu; zařazený na seznam; *např.* na seznam zdanitelných osob nebo majetku. *Viz* Listing.

Listed security. Kótované cenné papíry (akcie). Cenný papír společnosti, která vyhověla registračním požadavkům SEC (Security and Exchange Commission – Komise pro burzy cenných papírů) a byla schválena pro obchodování na burze cenných papírů, když vyhověla pravidlům burzy cenných papírů, na které obchoduje. Takovéto požadavky zahrnují předkládání periodických finančních zpráv a souhlas s určitým dohledem. „Neregistrované“ cenné papíry jsou obchodovány na nepřímých trzích (*over-the-counter markets*). *Viz také* Listing (*Securities*); Offering.

Dual listing. Dvojitě zaznamenání. Zaznamenání cenného papíru na více než jedné burze cenných papírů.

Listed security exchanges. Koncesované burzy cenných papírů. Organizované sekundární trhy cenných papírů, jež fungují na určených místech. New York Stock Exchange (NYSE) je příkladem koncesované burzy cenných papírů.

Listers. Inventarizátoři, pořizovatelé seznamů. Tohoto slova se v některých státech používá k označení osob, jež jsou oprávněny pořizovat seznamy všeho, co podléhá dani.

Listing. Seznam, soupis, záznam. *Real estate.* Nemovitosti. Dohoda mezi majitelem nemovitosti a agentem realitní kanceláře, podle níž agent souhlasí s tím, že se bude snažit zjistit kupce nebo nájemce určité nemovitosti za určitou cenu a za určitých podmínek oplátkou za honorář nebo provizi. Různé druhy záznamů nemovitostí jsou:

Open nebo *general listing.* Otevřený nebo všeobecný záznam je právo prodat, jež může být poskytnuto více než jednomu agentovi.

Exclusive agency listing (výlučný agenturní záznam) je právo jednoho agenta být vedle majitele jediným, kdo může během určité doby nemovitost prodat. *Exclusive authorization to sell listing* (záznam o výlučném oprávnění prodat) je písemná smlouva, která dává jednomu agentovi výlučné právo nemovitost za určitou dobu prodat. To znamená, že i když si majitel najde kupce sám, dostane agent provizi. *Multiple listing* (mnohočetný záznam) je, když agent s výlučným záznamem se dělí o informace, týkající se prodeje nemovitosti, s mnoha členy sdružení obchodníků s nemovitostmi a podělí se o provizi z prodeje s agentem, který najde kupce. *Net listing* (čistý záznam) je uspořádání, při němž prodávající stanoví minimální cenu, kterou požaduje za majetek, a agentova provize činí částku, o niž prodá nemovitost dražší. *Nonexclusive listing* (nevýlučný záznam) existuje, když zprostředkovatel realit má výlučný záznam na rozdíl od jiných agentů, ale vlastník může nemovitost prodat sám a přitom není povinen platit agentovi provizi. Nazývá se rovněž *agency agreement*, agenturní dohoda. *Open listing* (otevřený zá-

znam) zavazuje prodávajícího vyplatit provizi, jestliže prodej uskuteční určitý zprostředkovatel, vlastník si však vyhrazuje právo prodat svou nemovitost případně sám, aniž by platil provizi. Takové záznamy lze ve vztahu k jedné a téže nemovitosti poskytnout jakémukoli počtu zprostředkovatelů.

Viz také Brokerage listing; Multiple listing; Open listing.

Securities. Cenné papíry. V cenných papírech jde o smlouvu mezi firmou a burzou cenných papírů, která pokrývá obchodování s cennými papíry této firmy na burze cenných papírů. *Viz rovněž* Listed security; Offering.

Taxation. Daně. „Listing property for taxation“, sestavení seznamu majetku pro zdanění, je vypracování seznamu nebo inventáře takového majetku, přičemž majitel učiní prohlášení o majetku v odpovědi na dotazy odhadce. *Templing v. Bennett, 156 Kan. 68, 131 P.2d 904, 907.* Slova „sestavování seznamu“ se obvykle týkají oficiálního seznamu osob a majetku, podléhajících zdanění, a ohodnocení majetku každé osoby jako základu pro vyměření daní.

Listing agent. Záznamový agent. Zástupce zprostředkovatele (broker), který uzavře záznamovou dohodu (listing agreement) s prodávajícím, na rozdíl od prodávajícího agenta, který může zastupovat jiného zprostředkovatele.

List of creditors. Seznam věřitelů. Dokumentace ve formě seznamu se jmény a adresami věřitelů a dlužnými částkami, která se vyžaduje v bankrotním řízení.

List price. Ceníková cena. Zveřejněná nebo inzerovaná cena zboží, která se může změnit po jednání a může být snížena slevou nebo rabatem za pohotovostní placení nebo objem nákupu.

Litem denunciare. Lat. V občanském právu svalit břemeno procesu na někoho jiného; užívá se zejména v souvislosti s kupujícím, který, žalovaný kvůli kupovanému majetku třetí osobou, upozorní prodávajícího a žádá ho, aby mu pomohl při obhajobě.

Litem suam facere. Lat. Učinit proces svým vlastním. Kde *judex*, ať už z důvodu předpojatosti nebo nepřátelství, je zřejmě nakloněn jedné či druhé straně, říká se o něm, že „činí proces svým vlastním“, že si „proces přivlastňuje“.

Lite pendente. Lat. V situaci, kdy spor je ještě nerozhodnut.

Litera. Lat. Písmeno. Litera zákona, na rozdíl od jeho ducha. *Viz* Letter.

Literacy. Gramotnost. Tento výraz podle všeobecné definice zahrnuje jak schopnost v určitém jazyce číst, tak schopnost v něm psát. *Castro v. State, 2 C.3d 223, 85 Cal. Rptr. 20, 21, 466 P.2d 244.*

Literacy test. Test gramotnosti. Test je vyžadován v určitých státech jako předběžná podmínka volebního práva. Takové testy jsou neústavní, pokud jsou nespravedlivě diskriminační. *Lassiter v. Northhampton Election Bd., 360 U.S. 45, 79 S. Ct. 985, 3 L. Ed.2d 1072.* Zákon o volebním právu (Voting Rights Act) z roku 1965 zrušil takové testy ve státech, kde méně než polovina dospělého obyvatelstva byla registrována nebo volila v předchozích volbách.

Literae. Písmena. Termín, jímž se ve starém anglickém právu označovaly různé listiny, ať už veřejné či soukromé.

Literae dimissoriae. Dimissory letters (*v.t.*).

Literae mortuae. Mrtvá litera; prázdná slova zákona; „slovní vata“ v zákoně.

Literae patentes. Dekrety, privilegia; doslova otevřená písmena.

Literae patentes regis non erunt vacuae. Královský patent není nikdy neplatný.

Literae procuratoriae. Ve starém anglickém právu letters procuratory; letters of procuracy; letters of attorney, což všechno znamená plná moc.

Literae recognitionis. V námořním právu náložní list.

Literae scriptae manent. Psané zůstává (trvá). Co je psáno, to je dáno.

Literae sigillatae. Ve starém anglickém právu zapečetěné dopisy. Nazývala se tak „doručenka“ (return) na obsílce šerifa.

Literal. Doslovný. Podle slov; podle formulace. Doslovný výklad dokumentu lpí na jeho slovech, aniž by rozlišoval podstatné a nepodstatné; věrná interpretace podmínky je taková, jež přesně odpovídá jejím požadavkům.

Literal construction. Doslovný formalistní výklad. Výklad dokumentu pouze podle jeho slov bez jakéhokoli přihlídnutí k úmyslu stran, jež jej formulovaly nebo podepsaly, zaměřující se pouze na fakt, že použily takového jazyka, jakého použily.

Literal contract. V římském právu druh písemné smlouvy, v níž formálním aktem, kterým byla smlouva učiněna obligačně závaznou, byl údaj o dlužné částce, který musel být výslovně uveden, a to v podobě debetního zápisu. Smlouva, v níž důkaz je omezen na písemný dokument a která zavazuje stranu, jež ji podepsala, přestože nebylo poskytnuto protiplnění, resp. formulován její důvod (consideration).

Literal proof. V civilním právu písemný důkaz.

Literary. Týkající se literatury; spjatý s autory a se studiem a využíváním knih a písemností.

Literary composition. Originální výsledek duševní činnosti, rozvinutý v sérii psaných nebo tištěných slov, seřazených pro vnímání do uspořádaného sledu výrazových kombinací. *Viz také* Literary work.

Literary property. Literární vlastnictví. Právo, jež opravňuje autora a jeho postupníky k všestrannému použití a zisku z jeho díla, na něž nemá žádným jednáním nebo opomenutím autora, resp. postupníků, zaručeno žádné nezávislé právo nikdo jiný. Výlučné právo vlastníka vlastnit výsledek tvůrčí činnosti, užívat ho a disponovat jím. Výraz označuje hmotný majetek, v němž je výsledek tvůrčí činnosti ztělesněn, který se může skládat i z dopisů, přednášek, projevů nebo proslovů. *Carpenter Foundation v. Oakes, 26 Cal. App.3d 784, 103 Cal. Rptr. 368, 375. Viz také* Copyright, Literary work.

Literary work. Podle Copyright Act (autorský zákon) jsou všechna „literární díla“ díly, jež, na rozdíl od audiovizuálních děl jsou vyjádřena slovy, čísly nebo jinými verbálními nebo numerickými symboly nebo znaky, bez ohledu na povahu hmotných (materiálních) objektů, jako jsou knihy, periodika, rukopisy, gramofonové desky, film, pásky, disky nebo karty, v nichž jsou ztělesněna. 17 U.S.C.A. § 101.

Literate. Gramotný člověk. Osoba je gramotná, jestliže umí číst a psát v určitém jazyce. Inteligentní a vzdělaný.

Literatura. „*Ad literaturam ponere*“ znamená dát dítě do školy. Tato svoboda bývala upírána rodičům, kteří byli sloužícími nájemci; mohli tak činit jen s pánovým souhlasem. Zákaz vzdělávání synů vznikl z obavy, že vzdělaný syn by se mohl nechat vysvětit, a tak přerušit či odvrátit služby, jež by mohl jinak jako dědic svého otce vykonávat.

Literis obligatio. V římském právu smlouva *nomen*, která měla písemnou formu (*scriptura*). Byla dvojího druhu, totiž: (1) *A re in personam*, když byl převod přenesen z deníku (*adversaria*) do hlavní knihy (*codex*) ve formě dluhu pod jménem nebo názvem kupce nebo dlužníka (*nomen*), a (2) *a persona in personam*, když byl dluh již jednou zanesený pod jedním *nomen* (jménem) nebo názvem, byl převeden obvyklým způsobem *novatio* (novace) z tohoto *nomen* na jiné a *nomen* bylo nahrazeno jiným. Na základě tohoto převodu byly tyto závazky nazývány „*nomina transcriptia*“. Ke vzniku smlouvy se nevyžadovalo placení. Pokud byly kdy nějaké peníze zaplacené, pak *nomen* byl *arcarium* (tzn. *re contractus*) a nikoli *nomen proprium*.

Litigant. Strana ve sporu (tzn. žalobce nebo obžalovaný), někdo, kdo je účastníkem sporu; obvykle se tak označují strany aktivní (účastníci), nikoli nominální.

Litigare. Lat. Vést spor. Vést spor (*litem agere*) buď jako žalobce nebo jako žalovaný, uplatňovat nárok žalobou, ověřovat nebo zkoušet platnost nároku žalobou.

Litigate. Přít se nebo bojovat právní formou; vyřešit spor nebo hledat pomoc u soudu; vést proces. Dát podnět k zahájení řízení nebo pustit se do sporu; akt vedení procesu před soudem; soudní spor; proto jakýkoli spor, který musí být rozhodnut na základě důkazů před soudem. Učinit předmětem procesu; vést při; trestně stíhat nebo se hájit obhajobou, důkazem a debatou před soudem. Valley Exp., Inc. v. U.S. D. C. Wis., 264 F. Supp. 1006, 1009. Viz také Adjudge; Adjudication.

Litigation. Proces. Soudní žaloba, včetně všech s ní souvisejících úkonů. Soudní spor za účelem prosazení práva nebo dosažení nápravy. Soudní pře, soudní spor, proces.

Litigious. Sporný. To, co je předmětem procesu nebo žaloby, to, co se projednává před soudem. V jiném smyslu kverulantský, sudičský, milující soudní spory; mající sklon pouštět se do sporů.

Litigious right. V občanském právu právo, jež nemůže být vykonáno, aniž by se podstoupil proces. Civil Code La. art. 3556, odst. 18.

Právo, jež má být podle louisianského práva považováno za „litigious“, musí být v době prodeje předmětem soudního sporu; přestává být „litigious“ (sporným), jestliže v době prodeje se rozsudek stal pravomocným. Saucier v. Crichton, C.C.A. La., 147 F.2d 430, 435.

Litis aestimatio. Lat. Stanovení hodnoty sporu.

Litis contestatio. Lat. Ustavení soudního sporu.

Civil and Canon Law. Civilní a kanonické právo. Ustavení soudního sporu protichůdnými prohlášeními příslušných stran, proces, kterým se dospívá k předmětu sporu, dosažení předmětu sporu, předmět sporu sám.

Ecclesiastical Courts. Cirkevní soudy. Obecná odpověď přednesená obžalovaným, v níž popřel to, z čeho byl křivě obviněn.

Litis denunciatio. Lat. Ve starém civilním právu postup, kdy kupující nemovitosti, který je souzen pro její držbu nebo znovunabytí třetí osobou, ustoupí od zárukou zajištěné smlouvy, kterou uzavřel s prodávajícím, vyrozmí jej o tom, že poslal žalobu, a požádá jej o pomoc při jejím hájení.

Litis dominium. Lat. Ve starém civilním právu vláda nad procesem, ovládnání nebo řízení soudního procesu. Právní fikce, podle níž najmutí právního zástupce nebo ustanovení zmocněnce (*procurator*) v procesu bylo oprávněné nebo ospravedlněné, jelikož se předpokládalo, že ustanoví-li nebo najme-li jej jeho představený (*dominus*) nebo klient, stane se z něj *dominus litis*, pán sporu, ten, kdo proces povede.

Litis nomen omnem actionem significat, sive in rem, sive in personam sit. Soudní proces znamená jakoukoli žalobu, ať už jde o žalobu *in rem* nebo *in personam*.

Litispence. Zastaralý výraz pro období, po které probíhá soudní proces.

Litre. Fr. Litr. Dutá míra v metrickém systému, rovnající se krychlovému decimetru, který se rovná 61,022 krychlovým palcům nebo 2,113 americkým pintám nebo 1,76 anglickým pintám.

Littering. Odhazování odpadků. Vysypávat, odhazovat, umísťovat, odkládat nebo zanechávat odpad či způsobovat vysypávání, odhazování, odkládání nebo zanechávání jakéhokoli odpadu nebo jakéhokoli předmětu či substance, jež má tendenci znečišťovat, kazit nebo zohýžd'ovat, na: (a) kterékoli veřejné ulici, dálnici, uličce, silnici, v dovoleném průchodu, parku nebo na jiném veřejném místě nebo v jakémkoli jezeru, vodním toku, nebo na jiné vodní ploše, s výjimkou případů, kdy se tak děje na příkaz nějakého veřejného činitele nebo zaměstnance, pověřeného řídit nebo povolovat takové akty, nebo (b) jakýkoli soukromý majetek bez souhlasu vlastníka nebo uživatele tohoto majetku.

Littoral. Patříci k pobřeží, jako např. moře nebo velká jezera. Wernberg v. State, Alaska, 516 P.2d 1191, 1195.

Littoral land. Země hraničící s oceánem, mořem nebo jezerem.

Littoral rights. Pobřežní práva. Práva týkající se nemovitostí sousedících s oceánem, mořem či jezerem, nikoli však s řekou nebo potokem (riparian). Pobřežní práva se obvykle týkají používání a využívání pobřeží (shore). Viz *Water rights (Water rights)*.

Litura. Lat. V civilním právu vymazání nebo škrtnutí v poslední vůli nebo jiném dokumentu.

Litus. V civilním právu břeh vodního toku nebo moře; pobřeží.

Ve starém evropském právu druh služebníka; ten, kdo se podřídil moci někoho jiného.

Litus est quousque maximus fluctus a mari pervenit. Pobřeží sahá tam, kam až dosáhla nejvyšší vlna z moře.

Litus maris. Mořský břeh, pobřeží.

Live, adj. Žijící. Viz také Alive; Life.

Live, v. Žít na nějakém místě znamená bydlet tam trvale, setrávat tam, obývat, např. nějaký dům. Leroux v. Industrial Accident Commission of California, 140 Cal. App. 569, 35 P.2d 624, 626. Viz rovněž Domicile; Living; Residence.

Live and cohabit together as husband and wife. Týká-li se manželství podle common law, znamená tato formulace soužití muže a ženy jako manžela a manželky, přičemž o manželskou dvojici nejde, ač se muž a žena to snaží předstírat. Drummond v. Benson, Tex. Civ. App., 133 S.W.2d 154, 159.

Livelihood. Živobytí; to, z čeho někdo žije.

Livelode. Prostředky na výživu, k obživě; podpora.

Livery. Odevzdání majetku. Ve starém anglickém právu postoupení držby pozemků královým nájemcům *in capite* nebo nájemcům za vojenskou službu rytíře. Writ, na základě něhož mohl rytířský svěřenec při dosažení zletilosti podat žalobu, aby mu poručník postoupil držbu jeho pozemku.

Akt postoupení zákonné držby nemovitosti. Viz Live-ry of seisin.

Zvláštní oděv nebo úbor vhodný či příznačný pro určité osoby, jako např. členy cechu, zvláště pak pro sluhy šlechtice nebo muže vysoce postaveného (gentleman). Livrej.

Výsada cechu nebo společnosti, jejíž členové se proto nazývali „livery-men“.

Smlouva o pronájmu tažných zvířat, především koní, které mohl na základě této smlouvy používat najímatel. Obvykle se používá ve složení „livery—stable“, nájemná stáj pro cizí koně. Krmení, ustájení koní a péče o ně za úplatu. Pronájem vozidel, člunů apod. Slovo „livery“ při použití v automobilové pojistce, vylučující krytí pro automobil používaný pro nájemní dopravu, znamená pronájem koní a kočárů nebo podnik nabízející vozidla různého druhu k pronájmu. Gagnard v. Thibodeaux, La. App., 336 So.2d 1069, 1070.

Livery conveyance. Vozidlo používané k dopravě jakékoli veřejnosti, bez omezení, pokud jde o určité osoby nebo zvláštní příležitosti, nebo nepodléhající zvláštním podmínkám. Elliot v. Behner, 150 Kan. 876, 96 P.2d 852, 857.

Livery in chivalry. Ve feudálním právu postoupení pozemků poručníkem rytířskému svěřenci, jakmile dosáhl předepsaného věku — 21 let pro muže a 16 let pro ženy. 2 Bl. Comm. 68.

Livery office. Kancelář, která obstarává postupování (odevzdávání) pozemků.

Livery of seisin. Podle common law ceremonie, kterou postupitel (grantor) předává přijímateli (grantee) hmotný movitý nebo nemovitý majetek. Bylo to odevzdání *in deed*, faktické, při němž se strany společně odebraly na pozemek, kde bylo místo celku předána větvička, hrouda, klíč nebo jiný symbol. Při odevzdání *in law*, podle práva, se odehrávala táž ceremonie, nikoli však na půdě samé, ale na dohled od ní. 2 Bl. Comm. 315, 316.

Lives in being. Při použití v pravidle proti nezczitelnému majetku znamená jakýkoli život existující v kterémkoli okamžiku, kdy se vytváří budoucí nárok, bez ohledu na osobní zájem na něm.

Livestock. Domácí zvířata používaná a chovaná na zemědělské usedlosti. Boland v. Cecil, 65 Cal. App.2d 832,

150 P.2d 819, 822. Termín ve svém druhovém významu zahrnuje všechna domácí zvířata. Meader v. Unemployment Compensation Division of Industrial Accident Board, 64 Idaho 716, 136 P.2d 984, 987. Zahrnuje zvířata chovaná v zajetí pro kožušinu. Fromm Bros. v. United States, D. C. Wis., 35 F. Supp. 145, 147.

Livestock insurance. Pojištění domácích zvířat. Viz Insurance.

Live storage. Jde-li o skladování automobilů v garážích, jde o „dead storage“, „mrtvé skladování“ tam, kde jsou nepoužívaná auta uložena nebo dána stranou, někdy po celou sezonu, a „live storage“, „živé skladování“, je garážování aut, jež jsou v denním aktivním používání. Hogan v. O'Brien, 123 Misc. 865, 206 N.Y.S. 831, 832, potvrzeno 212 App. Div. 193, 208 N.Y.S. 477. Rozsah odpovědnosti majitele garáže za vozy umístěné v jeho garáži někdy záleží na tom, zda jsou v „mrtvém“ nebo v „živém“ uskladnění.

Living. Existence, přežívání nebo pokračující fungování. Také znamená přebývat, prodlévat, trvale bydlet a doslova znamená finanční zdroje, díky nimž někdo existuje. Leroux v. Industrial Accident Commission of California, 140 Cal. App. 569, 35 P.2d 624, 626. Viz také Alive; Domicile; Life; Residence; Viable.

Living apart. Žít odděleně. Žít v odděleném bydlišti. McDaniel v. McDaniel, 292 Ky. 56, 165 S.W.2d 966, 967. Viz také Living separate and apart.

Living at time of another's death. Žít v době něčí smrti. Zůstat naživu po smrti nějaké jiné osoby (např. přežívající manžel či manželka). Sabit v. Safe Deposit & Trust Co. of Baltimore, 184 Md. 24, 40 A.2d 231, 238. Viz Survivor.

Living in open and notorious adultery. Žít v nezakryvaném a všeobecně známém cizoložství. Aby to bylo naplněno, musí spolu strany bydlet otevřeně a nezakryvaně, jako by mezi nimi existoval manželský vztah. People v. Potter, 319 Ill. App. 409, 49 N.E.2d 307, 309. Strany musí trvale bydlet spolu před zraky veřejnosti, jako by mezi nimi existovaly manželské vztahy, a fakt, že takto žijí a že nejsou manželi, musí být znám v obci, v níž trvale bydlí. Mathis v. State, 60 Okl. Cr. 58, 61 P.2d 261, 267.

Living issue. Žijící děti.

Living separate and apart. Žít odděleně. Existuje tam, kde manželé dospěli k tomu, že se jejich cesty rozejdou a nemají momentálně záměr obnovit manželské vztahy a společně žít pod jednou střechou, a nikoli tam, kde jsou usazeni dočasně na různých místech z ekonomických či sociálních důvodů. Woodall v. Commissioner of Internal Revenue, C.C.A. 9, 105 F.2d 474, 477. Důvodem k rozvodu bez viny v mnoha státech je, že manželé žili odděleně po zákonem stanovenou dobu.

Living together. Žít spolu. Pokud jde o právo soudu přiznat v žalobě o rozvod soudní výlohy ženě, to znamená žít spolu v jednom domě, jíst u téhož stolu, přičemž obě strany se okolnímu světu jeví a k sobě navzájem se chovají jako manžel a manželka. Lipp v. Lipp, Mo. App. 117 S.W.2d 364—366.

Living trust. Trust, který funguje za života toho, kdo dává připsat jinému část svého majetku; aktivní trust nebo trust inter vivos.

Living will. Viz Will.